

ВСЕ СВЕТИ

к. 6176.

1925
250 ар

1924

Центральная Научная
учебная библиотека

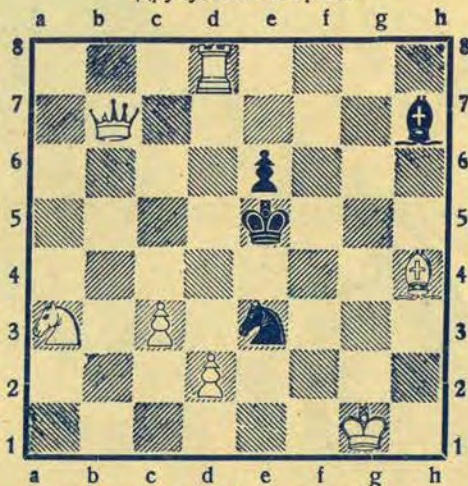

ШАХИ ТА ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.

Завдання ч. 15. М. Д. Сіренко, с. Келеберда.

Друкується вперше.

Білі — Кр g1 Фb7 Тd8 Чh4 Ка3 п. c3, d2 (7).
Чорні — Кр e5 С h7 К e3 п. e6 (4).

Мат за два ходи.

Партія ч. 15. Іспанська.

Відigrана на міжнародньому турнірі у Марієнбаді 1925 р.

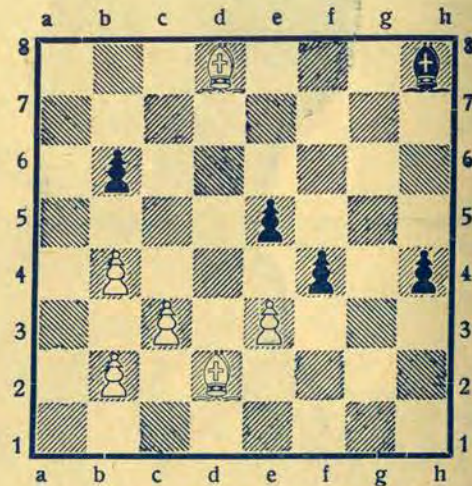
Білі — Ф. Ятс.

Чорні — А. Рубінштейн.

1. e2 — e4	e7 — e5	10. С c1 — e3	Т f8 — e8
2. К g1 — f3	К b8 — c6	10. d4 — d5	не гаразд для білих
3. С f1 — b5	a7 — a6	з-за К a5, c6 і чорні мають сильну	атаку по лінії С.
4. С b5 — a4	К g8 — f6	11. Кb1 — d2	d6 — d5
5. 0 — 0	С f8 — e7	12. d4 : e5	К c6 : e5
6. Т f1 — e1	b7 — b5	13. e4 : d5	К e5 — d3
7. С a4 — b3	d7 — d6	14. Т e1 — e2	К f6 : d5
8. c2 — c3	0 — 0	15. К d2 — e4	С g4 : f3
9. d2 — d4	С c8 — g4	16. g2 : f3	К d5 : e3
9. h2 — h3.		17. f2 : e3	c7 — c5

Для білих, очевидячки краще

Етюд ч. 12. І. Чирьєва.

Білі — Д d2, d8 ш. b2, b4, c3, e3 (6).

Чорні — Д h8 ш. b6, e5, f4, h4 (5).

Білі виграють.

18. Т e2 — d2	c5 — c4	29. К g3 — e4	Т f2 : b2
19. С c3 : b2	Ф d8 — b6	30. Ф d1 — f3	Ф c6 — e6
20. С c2 : d3	Ф b6 : e3+	Білі погрожували 31. Т d5 — d6	
21. Кр g1 — h1	c4 : d3	К f6+	Т a8 — e8
22. Т d2 : d3	Ф e3 — b6	31. Т d5 — d1	Т b2 : a2
Королівський фланг білих зірвано		32. Т d7 — d4	Ф e6 — e5
— становище чорних значно краще.		33. Т d1 — g1	Кр g8 — h8
23. Ф d1 — b3	С e7 — f8	34. К e4 — f6+	Ф e5 — e6
24. Т a1 — d1	Т e8 — e5	35. К f6 — g4	f7 — f6
25. Т d3 — d7	Т e5 — f5	36. Т d4 — f4	g7 : f6
26. К e4 — g3	Ф b6 — c6	37. К g4 : f6	С f8 — d6
27. Т d1 — d5	Т f5 : f3	38. Т f4 : f6	
28. Ф b3 — d1	Г f3 — f2		

Білі здалися.

2. К g1 — f3   К b8 — c6   10. d4 — d5 не гаразд для білих
 3. С f1 — b5   a7 — a6   з-за К a5, c6 і чорні мають сильну
 4. С b5 — a4   К g8 — f6   атаку по лінії С.
 5. 0 — 0   С f8 — e7   11. К b1 — d2   d6 — d5
 6. Т f1 — e1   b7 — b5   12. d4 : e5   К c6 : e5
 7. С a4 — b3   d7 — d6   13. e4 : d5   К e5 — d3
 8. c2 — c3   0 — 0   14. Т e1 — e2   К f6 : d5
 9. d2 — d4   С c8 — g4   15. К d2 — e4   С g4 : f3
 Для білих, очевидячки краще
 9. h2 — h3.   16. g2 : f3   К d5 : e3
 17. f2 : e3   c7 — c5
21. Кр g1 — h1   e4 : d3   К f6+   31. Т d5 — d1   Т a8 — e8
 22. Т d2 : d3   Ф e3 — b6   32. Т d7 — d4   Т b2 : a2
 Королівський фланг білих зірвано —становище чорних значно краще.   33. Т d1 — g1   Ф e6 — e5
 23. Ф d1 — b3   С e7 — f8   34. К e4 — f6+   Кр g8 — h8
 24. Т a1 — d1   Т e8 — e5   35. К f6 — g4   Ф e5 — e6
 25. Т d3 — d7   Т e5 — f5   36. Т d4 — f4   *17 — f6
 26. К e4 — g3   Ф b6 — c6!   37. К g4 : f6   g7 : f6
 27. Т d1 — d5   Т f5 : f3   38. Т f4 : f6   С f8 — d6!
 28. Ф b3 — d'   f3 — f2   Білі здалися.

ЗАДАЧИ й РЕБУСИ

в
ь у з
т

у
н м р
н

к
а г о
з

е
о г о
о

ч
п и й
в

р
з у м
д

а
н у з
у

Головоломка № 47.

Переставити фігури так, щоби в них можна було потім зачитати старинну приказку народню.

Розв'язання завдань, уміщених в № 11 журн. „Всесвіт“.

Ребус № 38.

„І вивд (в) ила г (к) олос но (та) мол (лом) одо (до) ь на веч (д) ірках с півучи х лі (б) к неп у проти Зо Лот (о) а Молот (л) ом молот (л) ом ро (т) з гор (а) та (з) Е дорог (а) у кому на (р).
 (з І. Дніпровського).

Завдання математичне № 35.

По завданні три секунди проходить від одного удару до другого, тоб-то 1½ секунди на 1 промежж. Раз годинник б'є 7, то значить промежків від удару до удару буде 6, а значить годинник битиме всього 9 секунд.

Хід коня № 44.

Ходом шахматного коня зачитати в даній фігурі народню приказку.
 Увага: Як ходить шахматний кінь, пояснювалося в попередніх №№ „Всесвіту“.

к	о	к	и	м	ю
а		а	х		а
ч	и	в	л	н	и
н	б	г	п		
у	а	л	с	у	о
о		у	а		о
й	б	в	в	д	х

Аритмограф № 43.

- і —
- ді —
- тт —
- о —
- е —
- се —
- —
- н —
- і с —

Поставте замість протинок відповідні літери так, щоби справа на ліво можна було прочитати: 1) міру часу, 2) старого божка, 3) ноту, 4) організовану живу матерію, 5) дієслово, оспіване в піснях про жіночу долю, 6) літеру-шелестівку, 7) дерево, 8) хемічний гас і 9) придаток до живого організму, що з ними боролися в 19—20 році в черзі, а зверну вниз ініціали та прізвища двох світових революціонерів.

Розташування літер № 36.

о	с	е	л	я
д	о	с	о	н
м	и	т	о	с
е	к	р	е	т
ц	и	л	а	в

оселя, до, сон, мито, секрет, вила (замість „В“, ставиться „Ц“). Гасло по крапках:
 „Лицем до селянства“.

ВСЕСВІТ

№ 17

15-го ВЕРЕСНЯ
1925 р.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

За редакцією В. БЛАКИТНОГО

▼▼▼ РЕДАКЦІЯ: ▼▼▼
Харків, вул. Лібкнехта, № 11.

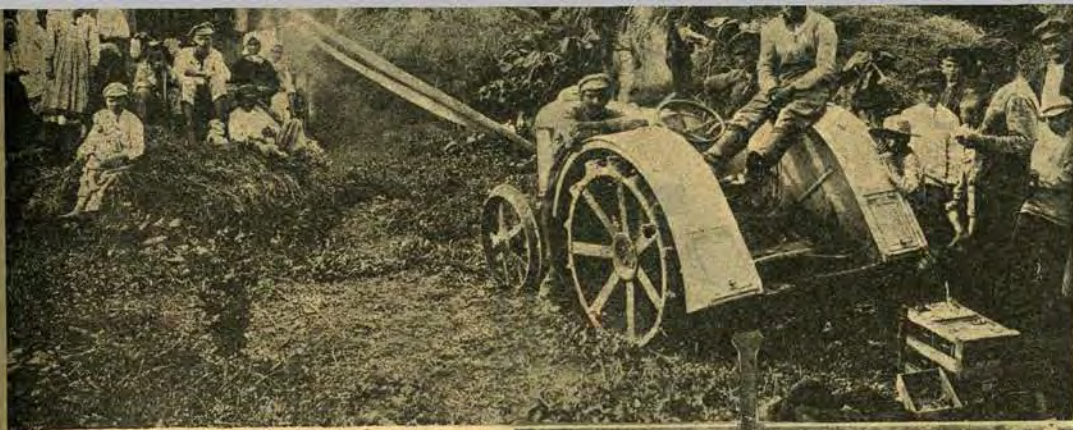
МІСТ. Оповідання: Хрест—Вражливий; Записки Кольки Голоштаного—І. Кісільов; Нариси: 50°—84° північної широти—Платонов; Перемогли—перекладач—О. Ясний; Молоді будівники—Г. П-ва; До табору—В. Алешко; Відродження заводу—Ів. Горовий; «Боротьба велетнів»—В.; На каспійських берегах—Г. П-я; Обкладинка худ. Каплана; фотгр. А. Плахтія.

СЕЛО МОЛОТИТЬ

Фот. Н. Цимбалова.

Молотьба трактором.

Велике-Богачанське сільсько-господарське товариство на Лубенщині купило трактора „Фордзон“.

Трактор обслуговує селян по обмолоту хліба й користується великим успіхом—трактора беруть на розхват.

„Залізний кінь“ дуже добре справляється зі своєю роботою—праця

Комуна „Красная Поляна“. Молотьба.

Йде жвавим темпом без, перебоїв, поломок, то-що.

В овалах—Комуна „Красная Поляна“ на Лубенщині готує ґрунт для осіннього засіву; Селяни на баштані.

ХРЕСТ

I.

Наше містечко дуже велике, розкидане, з великими садами й жорстокими людьми серед гарних зелених дерев. Ми через те й з Данилом потоваришували, що ненавиділи людей. Вони втручалися що-разу в наше хороше життя, били своїх дітей, як і мене мій батько, цілували батюшці руку й нас, малечу, приневолювали ходити до церкви. Ми почували себе добре, коли бігли в клуню й заривалися глибоко в пахуче сіно. Данило був майстер оповідати казок. Він їх знав багато, розказував про відьм, що у моїх очах оберталися на колесо й котилися ген-ген шляхом. Серце замовчувало, очі стежили за чарівним колесом, що неслося само без вітру, як жива тварина, во всьому тілі висипав холод, що похмуро й незрозуміло дзвенів. Данило кінчав. Те колесо повісив його сусіда на дрюк. Відьма здохла. Я вірив і знав, що тепер вона нас не потурбує, не зробить нас потерчатами, взявши сонними в пекло. Проте инколи я прокидався. І в темряві хмарної ночі ввижалася чорна кішка з очами, як тремтливі каганці. Одного разу я перелякався: в клуні зашелестіло сіно і почувся страшний дитячий голос. Данила біля мене не було. Я тремтів. Потім обережно, тихенько проліз у дірку. Як тільки вискочив із клуні я мерщій втік у комору.

А вранці в клуні Данило знайшов кішку. Йї було одрубано пальці на всіх ногах; де вона йшла, бур'ян забризгався

Ніколи вже в мене не буде такого товариша! Инколи ми билися, але сердилися не довго, — через якусь часинку вже мирилися, скубучи один одного. Данило був справжня сирота, батько його помер давно, а мати була бідна, шептала і так заробляла собі хліб. Собі, а не синові, бо мені частенько доводилося годувати Данила. Він спав майже завжди зо мною вкупі, бо мати часто йшла з дому, особливо влітку, кудись до заміжніх дочок або когось лікувати; йшла на кілька день, хату брала на засов і ключ десь ховала. Через те Данило всі свої речі, книжки, куцину та скрипку, переніс до клуні. Батько його був музика; ще коли Данило був зовсім малий, він вивчив грати його. Але скоро Данило грав краще за батька, він по-своєму переймав ті пісні, що їх заносив вітер од полівниць, женців... і виходило гарно, віяло весною. А часто було замислитися, задивитися Данило й заграє

щось зовсім не знайоме, тоді дивний сон набігав на очі й хотілося слухати без кінця. Після похорону кішки Данило так сумно грав, що позбігалися люди. Прибіг мій батько, мати, сусіди й дорожні, що проходили садками кудись собі за ділом. Всі вони натовпилися в клуню, голосно бала-

кали, так що скрипка киноли захилялася, її звуки втопали в натовпі. Данило перестав грати

— І тут не дадуть! — пожалівся він. Цієї хвилиною і я й він ще дужче ненавиділи людей. Але ніхто не образився, постояли, постояли й розійшлися, а мій батько підійшов до Данила, поголубив його.

— Молодець! — промовив він. — З тебе люди будуть. Великий вийде з тебе чоловік.

Батько на мене й не глянув, але здава-

чий голос. Данила біля мене не було. Я тремтів. Потім обережно, тихенько проліз у дірку. Як тільки вискочив із клуні я мерщій втік у комору.

А вранці в клуні Данило знайшов кішку. Їй було одрубано пальці на всіх ногах; де вона йшла, бур'ян забригався

23-го серпня робітничка Москва зустрічала повітряну японську експедицію. Широка площа аеродрому була заповнена людом. Та зустріч японській експедиції вилетіла радянська ескадрилья. Потім відбувся мітинг, де виступали представники Радянського і Японського урядів з взаємними привітаннями.

На мал. японські авіатори, праворуч позад них—японський посол гр. Таяка.

кров'ю. Їй по сліду розкотилися темно-червоні стьожки. Кішку впіймав старий дід. Онис, що вже проживав свій розум. Він своїм досвідченим оком упізнав у ній відьму, взяв сокиру й з молитвами та закляттями зробив своє „святе діло“. Бідна кішка! Вона кішка, вона зовсім була не відьма, хоч дід Онис запевняв, що в якоїсь баби не буде пальців. Я й Данило не йняли віри, діда не послухали. Ми з ясенових гілок зробили мари, взяли труп і на марах понесли на панську леваду, під високий ясен. Плачучи рили яму; Данило крізь сльози співав „вічна пам'ять“, потім обидва попадали на землю, закохано дивилися на кішку, як на мученика за праве діло...

До осені стояв там хрест і свіжа могила, як прокляття діда Ониса.

кали, так що скрипка киноли захлиналася, і згуки втопали в натовпі. Данило перестав грати

— І тут не дадуть!—пожалівся він.

Цієї хвилиною і я й він ще дужче не навиділи людей. Але ніхто не обравився, постояли, постояли й розійшлися, а мій батько підійшов до Данила, поголубив його.

— Молодець!—промовив він.—З тебе люди будуть. Великий вийде з тебе чоловік.

Батько на мене й не глянув, але злавалося, що він хотів сказати: „ти—ніщо, ледар і дурень“. Проте, хоч я й Данилові заздрив, але любив його однаково.

Одного разу до нашого вчителя Ропчинського дійшла чутка від людей, що його учень Данило грає на скрипці краще за нього. Вчитель помщався. Як тільки Данило не знав хоч трохи врока, Ропчинський глузливо скуб його за чуба.

— Ото через ту паскудну скрипку ти й не вивчив, нічого—приказував він.

Данило часто сумував на самоті. Я не раз його заставав із сльозами на очах. Йому було соромно, він хуленько обтирався рукавом.

— От морока запоросив око!—і сміявся, немов йому справді було чудно.

— А друге теж запоросив?—питав я.

— А тобі що?

Я знав, що він має горе й мені хотілося хоч половину взяти на себе, хотілося, щоб він поділився своїм нещастям. Але Данило був старший, і йому ніяково було, якби хтось думав, щоб він плаксій.

II.

Я крізь сон чув, як хтось кликав і шукав мене в клуні. Вставати не хотілося: п'яний запах сіна й день в напівтьмі зачиненої клуні ту ранкову втому, що так солодко стуляє в спину, згадавши про школу, про сердитого Ропчинського, почав будити Данила. Ми встали. Крізь щілини на стіні, де пообшарпані бантин тяглися дві жовтуваті стьожки, рухливі од безлічи порошинок.

— Мабуть вже пізно?—спросоння спитав Данило.

— Одягайся!

Він натяг стару витерту батькову шапку. Ми побігли до хати, в очі вдарив сяйливий день. До школи опізнися, в кімнаті старий годинник із важками настирливо пробив 8 годин. Стало сумно, душила своєю невдачею містю кара від учителя. Це почували ми обидва. Мати заклопотано загор-

Комісія т. ТРОЦЬКОГО на Дніпрельстані. На березі Дніпра, біля сел. Кичкаса.

в стару хустку снідання. Я мерщій схопив гаман і поквалливо вийшов, тільки за те, що проспав урок не милував, на щастя його не було.

Ми йшли поволі, немов і спішити було нікуди. Данило щось тихенько під ніс; ні він, ні я не виявляв внутрішнього болю, хоч кожен школяв, що за те, що опізнився, Ропчинський одному розірвав ухо, дру розбив об парту носа, а одному хлопцеві дав двацять лінейок так, що понапухали долоні. Я зараз заздрих, бо він не ходив тиждень до школи. Мабуть про це думав і Данило, бо брови зовсім упали на очі. Згодом сказав:

— Ти йди хутчіше. І ходімо сюдою, — він показав рукою на вузеньку, вулицю, садках, вуличку, — так ближче, скоріше дійдемо.

— Вірив Данилові. Я знав, що він, як попаде в город, то й там не зупиниться. А сам я нашого містечка не знав, в мене були батьки, що не знали нікуди, крім школи й діда, а дід мій жив на одній улиці, що й

ми йшли в ярк, де була криниця із зводом. Я був там уперше. Молоді хлопці брали воду, одна з них показала на нас, інші засміялися.

— Цур не ділиться! — промовив він.

Я бачив, що його очі от щастя сяють. Він у руці тримав красивий із широго золота хрест, оздоблений дорогою емаллю. Посеред перемістилися миготів круглий медальйон, обсипаний різноманітними самоцвітами, від сонця зливалися в одно й розсипали навколо сліпучі промені. А в основі хреста переплилися змії, їх зроблено було з маленьких шматочків золота, срібла, платини, якогось зеленого каміння. Цей медальйон був дуже красивий і дорогий. Ми одчинили кругленьку кришку, там був портрет маленького, але такий гарний, що ми впізнали відразу покійного пана.

Данило сховав нахідку в кишеню, солодко позіхнув і ліг на траву. Біля нас гуділи обридливі зелені мухи, так ліново й байдуже, немов ми стали трупами. Сонце повертало на захід і золотило шибки на бані. На дорозі видно було, як ішли із школи хуторяни у вибійчаних штанях. Треба було квапитися до дому. Звичайно, Данилові не нагорить, а мені треба дуже обережно й хитро збрехати, обійти батька так, щоб він повірив, що я був у школі. Батько дуже уважно ставився до мого вчення, і хотів якщо не словом, так батагом зробити з мене чоловіка.

Садками дійшли до панської садиби й побачили...

батько за те, що прослав урок не милував, на щастя його не було.

Ми йшли поволі, немов і спішити було нікуди. Данило щось тихенько плавав під ніс; ні він, ні я не виявляв внутрішнього болю, хоч кожен шко- знав, що за те, що опізналися, Ропчинський одному розірвав ухо, дру- му розбив об парту носа, а одному хлопцеві дав двадцять лінейок так, що поналухали долоні. Я зараз задрив, бо він не ходив тиждень до школи. Мабуть про це думав і Данило, бо брови зовсім упали на очі. Зго- він сказав.

— Ти йди хутчіше. І ходімо сюдою,—він показав рукою на вузеньку, в садках, вуличку,—так ближче, скоріше дійдемо.

Я вірив Данилові. Я знав, що він, як попаде в город, то й там не вбудиться. А сам я нашого містечка не знав, в мене були батьки, що не знали нікуди, крім школи й діда, а дід мій жив на одній улиці, що й зола.

Ми йшли в ярок, де була криниця із зводом. Я був там уперше. Моло- набирали воду, одна з них показала на нас, інші засміялися.

— Хіба сюди в школу ходять?—спитала цікава жінка.

— Ходімо швидче!—підштохнув Данило.

Я підозрював, що щось не, так, а то чого-б сміялися молодіці?

Перед нами крутилися, криві, заплутані вулички з накоченими доро- ми. Край був незнайомий, а крім свого двору та однієї вулиці, я нічого не бачив. Мене все дивувало. На одному сараї під залізом я побачив черв'яка,—довго думав чого воно крутиться й на віщо воно. Потім став на дворі, де около на хаті було розмальоване червоними півниками.

Нарешті вийшли на вигін. Цей вигін я бачив, як злазив на клуню ться на пожар. Вітряків було багато. З поля дув свіжий вітер. Обабіч роги паслися вівці, а біля їх гуляли в цурки хлопці. Сонце вже підби- ся, ставало душно. Рамено мені боліло від гамана, а серце від того, що не пішли до школи. Данило мене обдурило.

За вітряками виднівся цвинтар, між вишнями мигтіли, як полотно, сти. А над деревом стояла дощата сіра баня церкви. Я не раз чув, як дзвіниці розкочувався тужливий дзвін.

— Ти!—штовхнув мене Данило.—От обманили й наших і вчителя.

— Тобі-то нічого, а мені од батька нагорить.

— Він не взна! А як і взна то що? Я-б не дався, щоб він мене бив.

Ж його не б'єш і він нехай не б'є! Ото він забув уже, що батько його уже не болить йому, так він і показує силу. А самому не бійсь, не шко було. А забув. Та й ти, як виростеш, то битимеш дітей.

— Не битиму!—переконано відповів.

Данило переліз рівчак. Зайшли далі в кладовище, щоб нас ніхто не в з дороги. Я впіймав яцірку, але вона втекла, залишивши невеликий кий хвіст.

Був той спокій, що завжди непорушно біля хрестів, біля могил, де вчані діди й прадіди. Повітря було легке й чисте, що легче дихалося яникам. На кладовищі ніхто не толочив трави, росинки й досі блищали, людські розумні очі. Я читав написи на хрестах, потім забачив пан- наїсклеп, огорожений багатою огорою. На високому квадратному поста- ті стояв янгол, високо підійнявши праву руку й показуючи пальцем на . Стало страшно. А біля огорожі, стояла для більшої жадливої уро- мармурова кампличка і крізь свічадне скло блищала позолота від ладки.

— Багаті й тут які красиві!

Задумливо показав на склеп Данило.

Мій переляк пройшов. Я вийняв шиток, олівець і малював янгола. о тихенько наспівував і рив ножом яму. Я малював довго. Обличчя не було похоже на благовійне лише янгола, воно скоріше скидалося нашого кучерявого писаря. Я жував уже четвертий аркуш, коли до обізвався Данило. Я обернувся. Він загортав яму й рукою найшов

Я бачив, що його очі от щастя сяють. Він у руці тримав красивий із щирого золота хрест, оздоблений дорогою емаллю. Посеред перестя миготів круглий медальйон, обрисаний різноманітними самоцвітами, ш від сонця зливалися в одно й розсипали навколо сліпучі промені. А в основі хреста переплилися змії, їх зроблено було з маленьких шматочків золота, срібла, платини, якогось зеленого каміння. Цей медальйон був дуже краси- вий і дорогий. Ми одчинили кругленьку кришку, там був портрет малень- кий, але такий гарний, що ми впізнали відразу покійного пана.

Данило сховав нахідку в кишеню, солодко позіхнув і ліг на траву. Біля нас гуділи обридливі зелені мухи, так ліниво й байдуже, немов ми стали трупами. Сонце повертало на захід і золотило шибки на бані. На дорозі видно було, як ішли із школи хуторяни у вибійчаних штанах. Треба було квапитися до дому. Звичайно, Данилові не нагорить, а мені треба дуже обережно й хитро збрехати, обійти батька так, щоб він повірив, що я був у школі. Батько дуже уважно ставився до мого вчення, і хотів якщо не словом, так багатом зробити з мене чоловіка.

Садками дійшли до панської левади й вийшли до клуні. Данило зали- шився в садку, а я зустрів біля клуні батька.

— Чого ти відтіля йдеш?—спитав батько, бо школа була зовсім з иншого боку.

— З школи!—збрехав я, але сам почервонів і починав плакати.

— З школи?—

— Ні тату, ні! Підождіть! Я все розкажу.

— Ходім лишень!

Я не йшов, батько мене тяг за руку і, як колоду, кинув біля комори, а сам пішов за вшивальниками. Так звалися в нас довгі тонкі ремінці, що ними зшивали зброю. Я стояв покірливо, тікати однаково було нікуди. Але коли мою руку стисла волосата батькова рука, я її вкусив і нама- гався втікати. Не вирвався. Батько розгнівався, олютів і почав... Спочатку боліло, потім я не чув ні ударів, не чув нічого, лише холодно, призраливо промовляв: „убивай, убивай!“

— Хай ти скажишся!—нарешті, хекаючи одказав батько.—З такими дітьми тільки лиха наберешся.

Я лежав, дуже було лінки вставати із землі.

— Чого-ж ти лежиш? Чом не дякуєш, що вчу, як у світі жити? Не чуєш? Ну, гаразд!

Але більш не бив, мабуть, заморився. Він повільно одчинив двері в чулан і вкинув мене туди. Лише згодом я почув, що в мене все болить, лише згодом пригадав, що мати обороняла, а брат плакав. Я лежав, вору- шитися було боляче. Потім я почув, що щось давить під побиту спину. То був мотузок. В чулані була в кутку жердка... Я надумав... Мовчки зліз до жердки. Прив'язав вірвовку, зробивши спочатку петлю. Мене опанувала якась легка байдужість, не жалко було ні себе, ні кого. Хотілося помсти- тися. Бо я знав, що який суворий батько не є, але й він над труною за- плаче. Я уявив собі який я буду в труні... блідий, на заплющених мерт- вих очах призралива посмішка, я глузую, мені хочеться сказати: „плачте, плачте, тепер не допоможе“. Лежати гарно, під головами подушка, навкруги запах ладану, згорілого воску, всі хокять тихо, ніби бояться, щоб я не проки- нувся. Невелике свічадо затягнуте чорним, а лямпадки й свічки по кімнаті розливають спокій смерті. Приходять мати нахиляються, на мене падають гарячі краплі. Хочеться крикнути: „мамо! Я більш не буду вмирати!“

— Що ти, що ти синку?—чую материн зрадлилий голос.

Розплющую очі, мати стоять наді мною й голублять грубою спрацьо- ваною рукою.

III.

Проходили, минали дні, як вода, тихо, тихо. Проходили жнива, минало літо. В школі нас давно порозпускали й завтра треба йти до школи. Данила перед літньою перервою двічі побив Ропчинський й пообіцяв вигнати з школи. Надвечір мене гукнули з хати. Ми з Данилом підійшли вдвох. Мати

посилала мене до діда передати якийсь пакунок. Я не любив туди ходити. Треба було прийшовши поцілувати руки, замість здоровкатися, не сідати тоді навіть, коли дають стільця. Взагалі, коли було входиш у дідові великі хати, то почуваш себе звязаним, з'являється й той страх, що буває у звязаної людини; йдеш так, немов підсковзуєшся, боїшся щось розбити, рухаєшся незграбно, а говориш, як заїка. Через що приневолювали мене так поводитися я довідався потім. Дід мій був багатий і добивав свій вік; принаймні так думали. Він був скупий, синів не мав. Придобрювалися, щоб достатки дід одписав найлюбимішим унукам. Але я цього тоді не знав, а хоч-би й знав, то було-б однаково. Дід був не такий, щоб ми любили: — грізний, говорив по-російськи. Він скрізь їздив, купував цілими вагонами рибу в Каспії, сіль на Сиваші, продавав сушені сливи в Бендерах, у Москві, постачав великим млинам на борошно зерно. Говорили люди, що грошей наживав чимало. Жив він паном, на вікнах висіли занавіски, в кімнаті стояли крісла. Жінка його вмерла давно, він держав молоду жваву прислугу. Проте набожністю відзначався серед селян, за це в церкві старостував дуже довго. Отакий був дід. Веселий, міцний, хоч і жалівся завжди на своє здоров'я. Данила він назвав голодранцем, а мене через щось чумазим.

Дідова хата виходила на вулицю піддашками. Данила залишив я на ганкові біля білявенької дитини, що сиділа з нянькою. А сам увійшов у хату, поздоровив діда з другою пречистою. Біля його, за столом, сиділа наша сусідка пані.

— Іди, внуче, до другої кімнати! — відповів на привітання дід.

Крізь зачинені двері чувся голос пані, що прохала позичити гроші. Вона згоджувалася на великі відсотки, прохала, називаючи ласкаво мого діда — виходило дуже улесливо. А дід одмовляв. Пані нарешті образилася, я чув як до неї знову повернувся шляхетний гонор. Вона встала сердито вийшла з кімнати. Дід провадив і прохав пробачення. Він казав, що зовсім немає грошей, а хоч-би й мав, так неможна позичати, коли все заложено й перезаложено.

Я покинув кімнату й теж вийшов на ганок.

— Ти на віщо даєш йому дитину! — почув я, як сердита пані гримала на няньку. — Іди сюди! Ну, — пані протягла до дитини ручку, але дитина одверталася й горнулася до Данила, а він навмисно вертів з веселими гримасами хреста й забавляв білявеньке дитинка.

Пані щось довго задивилася й зовсім нахилилася до Данила.

— Ти де взяв цей хрест?

— Найшов на цвинтарі.

— Найшов? Дай його сюди.

— А він ваш?

— Кого ти смієш питати? З ким ти балакаєш? Ти украв, украв! — топотіла ногами пані. — Ви знаєте, — звернулася вона до діда. — Це подарунок мого першого чоловіка. І він цей... украв. Каже, що знайшов, не відає. Що з нього буде, як виросте?

Вона кричала, нікого не слухала й нікому не давала говорити. Данило хреста віддав, а сам почервонів і тільки инколи зиркав то на діда, то на пані.

Я хотів захистити Данила.

— Тьотю він знайшов його на кладовищі!

Дід сердито подивився на мене.

— Ти говоримеш, як тебе спитаються.

Нарешті пані сіла, заховала в гаманця хреста, а вийняла хустку. Я знову спробував заговорити.

Я йшов. Над садками прозорими хмарками лягав дим. Поночіло. Край неба зайнявся, а все воно нагадувало широко воду, не річку, а ціле море, куди на схід упала величезна тінь. Йшлося легко, але думи були невеселі. Які огидливі люди. Де в їх правда? Пані скаже вчителю й Данила виженуть із школи за те, що він знайшов і повернув оту золоту цяцьку. І це все через те, що пані була сердита. А хоч-би й вкрав, так повернув-же. За що-ж, тут вигнати? І мені думалося, що я буду обов'язково вчителем і вижену із школи маленьку ту дитинку. Я знав, що завтра до школи. А як виженуть Данила так що я, робитиму?

Тоді ніхто не прийде в клуню, бо мати його оддасть на хутір у найми. Я почував себе сиротою... „А може не виженуть?“ — пронеслося в голові. В серце запала надія й трохи полегшало.

Вдома мене зустріла мати.

— Де-ж Данило.

IV.

— Пішов до дому! — ці слова з великим зусиллям вирвалися з горла Кілька днів. Шкільне навчання. Ропчинський лише раз ні з того, ні з сього поскуб Данила за вухо.

Але було спокійно і я поволі забував про хрест і про огидливу пані. Данило теж охолонув, уроки вчив завзято, грати не доводилося. Може він хотів задобрити своєю старанністю вчителя? Але-ж він знав, що то за людина. Учні всі не любили Ропчинського: він бився, хоч селяни вважали це за добру прикмету.

І от одного разу на перерві трапилося те, чого я давно чекав. Данило стояв у глухому кутку коридора й не бачив, як підходить учитель, що йшов напевне на самоті поговорити з учнем. Ропчинський був сердитий, бо його широкі суцільні брови затулили на половину очі. Він йшов, що-разу одкидаючи далеко ногу, що її колись прострелили. Данило раптом побачив учителя, і щоб дати йому пройти, швиденько одскочив назад. На нещастя біля стіни необачний сторож поставив кілька аркушів шкла. Воно дзенькнуло, хруснуло й зовсім побилося од ніг.

Я мерщій прибіг.

Наш Данило були в крові, порізався шклом, на очах замерзли сльози. Ропчинський насмішкувато дивився, потім підняв праву руку й вдарив Данила.

— Щоб твоєї ноги не було! Ворюга! Чурбан! — його повна постать, як туго набитий лантух, спокійно нахилиючись, увійшла в учительську.

Зібралися хлопці, прибіг сторож, зле плюнув на шкло й хотів перев'язати Данилові ноги. Але він одіпхнув дядька й вийшов зі школи. Його проводили десятки очей, сміху не чулося, бо Данила всі любили.

Я насилу дочекав кінця навчанню. Мерщій схопив гаман і вийшов із школи. День, як навмисне, був сумний: земля розмокла, йшов осінній, туманний липкий дощ. По дорозі скрізь була грязь. Але я біг. Хотілося побачити Данила. Я навіть не забігав до хати.

В клуні, на сіні, сидів Данило, його матері не було вдома. Він люто глянув, коли одчинилися двері.

— Тобі чого?

Я не знав, що сказати. І несміливо дивлячись на його гаман, на скрипку, що лежала біля нього, стояв біля дверей. Стояв довго і боявся підходити ближче.

Раптом Данило одвернувся і я чув ридання, що він стримував.

— Не плач, не плач! — кинувся я до нього утішаючи.

— Там щось дуже заривалося і востанок нахилилася до Данила.

— Ти де взяв цей хрест?

— Найшов на цвинтарі.

— Найшов? Дай його сюди.

— А він ваш?

— Кого ти смієш питати? З ким ти балакаєш? Ти украв, украв! — топотіла ногами пані. — Ви знаєте, — звернулася вона до діда. — Це подарунок мого першого чоловіка. І він цей... украв. Каже, що знайшов, не відає. Що з нього буде, як виросте?

Вона кричала, нікого не слухала й нікому не давала говорити. Данило хреста віддав, а сам почервонів і тільки инколи зиркав то на діда, то на пані.

Я хотів захистити Данила.

— Тьотю він знайшов його на кладовищі!

Дід сердито подивився на мене.

— Ти говориш, як тебе спитаються.

Нарешті пані сіла, заховала в гаманця хреста, а вийняла хустку. Я знову спробував заговорити.

— А ти хто? — спитала вона.

— Данилів товариш! — відповів.

— Це мій унук! — додав дід.

— Ну розкажи! — дозволила пані.

— Ми були на кладовищі біля камплички, я малював а Данило знайшов хрест.

— А ти бачив як він знайшов, чи може він сам тобі сказав? — прижмуривши очі хитренько випитував дід.

Я не звик брехати, а того-ж і не міг тому сказав, що не бачив.

— Ну, так мовчи! Я давно казав твоєму батькові, що з цим голодранцем не треба водитися.

— Брешете! — крикнув Данило. До цього часу він сидів мовчки і такий був маленький, що всі забули, що він тут. — Я прийшов сів отут і почав гратися з дитинкою. Якби я крав, хіба-б я показав його. Подавіться ви ним! — Данило прожогом скочив з місця й пішов.

— У-у, — шибеник протяг дід. — Та в наш час хіба він так смів-би сказати на старшого. Строгости нема. Колись таких і в школі не держали.

— А хіба воно вчиться? Хто його вчить? — звернулася до мене пані.

— Ропчинський!

— А-а! Аристарх Хведорич! Обов'язково скажу, щоб викинули. Він якраз сьогодні прийде пити чай.

Дід розмовляв про порядки, про те, що нема строгости, хоч мені здавалося, що її було більш, ніж треба, потім закурив папіросу й одіслав до дому мене.

— Щоб твої ноги не було! Воруго! Чурбан! — і його повна постать, як туго набитий лантух, спокійно нахилиючись, увійшла в учительську.

Зібралися хлопці, прибіг сторож, але плюнув на шкло й хотів пере'язати Данилові ноги. Але він одіпхнув дядька й вийшов зі школи. Його проводжали десятки очей, сміху не чулося, бо Данила всі любили.

Я насилу дочекав кінця навчання. Мерщій схопив гаман і вийшов із школи. День, як навмисне, був сумний: земля розмокла, йшов осінній, туманний липкий дощ. По дорозі скрізь була грязь. Але я біг. Хотілося побачити Данила. Я навіть не забігав до хати.

В клуні, на сіні, сидів Данило, його матері не було вдома. Він доту гляннув, коли одчинилися двері.

— Тобі чого?

Я не знав, що сказати. І несміливо дивлячись на його гаман, на скрипку, що лежала біля нього, стояв біля двері. Стояв довго і боявся підходити ближче.

Раптом Данило одвернувся і я чув ридання, що він стримував.

— Не плач, не плач! — кинувся я до нього утішаючи.

Але мої слова не поспособили лихові, і Данило ще дужче плакав. Я почав гладити його м'яке волосся.

Данило вщух, але через хвилину встав, схопив гаман вдарив об стовп, так що аркуші з книжок розлітілися, потім звязвся за скрипку. Мені було страшно, але я стис йому руку й прохав не бити скрипки.

Він здивовано подивився, потім сердито одштовхнув мене, а коли я вдруге хотів уже одняти скрипку, то він ударив нею мене по голові... І враз замахнувся об стовп, лише гриф залишився в нього в руці.

Данило злякано подивився і втік з клуні.

Я пам'ятаю, що вийшов з клуні і стомлений сів на вогку землю. Я дуже хворів і лише через кілька день узнав, ще лежу в хаті. Потім мені говорили, що я в безтямі на когось сварився й гукав Данила. Прокинувся я вранці. І день тягся довго, як тянучка, довго стояла за вікном забризкана вогка земля. Біля мене сиділа мати й казала, що мені треба заснути, бо всі дні я не спав.

— Де Данило? —

Ніхто не відповів.

— Мамо, я не засну, мене горе...

— Спи, голубе. — вони пок- лали на голову руку. — Згадай, як хвилюється жито: тоді заснеш!

Образ матері туманів, а Данила яснішав і ріс.

Десь дзвеніло жито.

В. Вразливий.

Комісія на „дубах“ оглядає місця майбутніх гідропоруджень.

ДО ПРАБОРУ

(Провінційльні вражіння)

Мітинг на станції перед відправкою.

...проводів до лагерів терармійців розпочався
...уже рано.
...станні зірки на небі ще не погасли, як до
...рушила надзвичайна „делегация”. Це були
...ніські бабусі та жваві молодіці в різнокольо-
...хусточках.
...вони й були „озброєні” (ціпками), але
...у них буз не войовничий. Навпаки: де-хто
...втирав хусткою сльози. Дивлячись на їх
...обличчя, можна було з певністю сказати,
...енкомові нічого не погрожувало: піша баб'яча
...не мала й на думці пускати в ход свою
...ціпки.
...ло три годині ранку.
...би тарабанять у двері военкомовські.
...А хто там?
...Та це—ми!
...Хто ви?
...Та... делегация!
...Яка делегация?
...Та... бабська!
...А чого вам треба?
...Та нам до військового комісаря! Діло жор-

Хотинці... Степанівці... Василівці... Старо-важенько приходиться музикантам: до 3-х годин
сільчани... Тим... ночі в саду грали, а з бати... гали ранки до...

Хоч вони й були „озброєні“ (ціпками), але стрій у них буз не войовничий. Навпаки: де-хто них витирав хусткою сльози. Дивлячись на їх обличчя, можна було з певністю сказати, що воєнкомові нічого не погрожувало: піша баб'яча команда не мала й на думці пускати в ход свою „брою“—ціпки.

Було три години ранку.

Баби тарабаняць у двері воєнкомовські.

— А хто там?

— Та це—ми!

— Хто ви?

— Та... делегація!

— Яка делегація?

— Та... бабська!

— А чого вам треба?

— Та нам до військового комісара! Діло дуже

не єсть до нього!..

— Кажіть, я передам!

— Е, ні: нам самого подавай!..

— Ми з ним хочемо побалакати!

Вийшов воєнком.

— Ну кажіть, яке діло у вас до мене?

— Та діло, бачите, таке... Тільки ви нам ска-

жіть правду!.. По чистій совісті, значить, щоб--

перед богом!

— Ну, добре: скажу, як перед богом!—сміється

воєнком.

Бабська „делегація“ набирзе серйозного вигляду.

Наступає рішуча хвилина.

— Скажіть, че-ж ви сьогодні наших синів... польський фронт виражаєте?..

— Засміявся воєнком.

— Та хто це вам таких дурниць наговорив?..

— Та де-хто!

— Мабуть „базарних громкоговорителів“ на-

ражались? Це все—дурниці!

— Так, значить, ні? Не на польський фронт?

— І на старечих лицях огником вдарила радість.

— У лагері, бабусі, в лагері! Тільки і всього!

— Повітряться там трохи хлопці, сосняком по-

шуть!..

— Це—по чистій совісті? Як перед богом?..—

живались неймовірно.

* * *

4 години ранку...

Призначено збиратися на шість годин.

А хлопці вже тут.

Пливуть—пливуть купами, в різноманітній одежі,

торбинками за плечима...

„По волнам!—

вигукує дзвінкий тенор.

„ По морям!—

нажимають баси.

Летиться дзвінка пісня в ранковому повітрі.

Мітинг на станції перед відправкою. 3

Хотинці... Степанівці... Василівці... Старо-сільчани...

Тисячі молодого, жвавого люду. На обличчях не помітно й тіни сумного настрою.

Сміх, жарти—так і сиплються навкруг.

— Ну, як воно Степане: не дьоргає за серце?

— А якого чорта йому дьоргаться?

— Та ти-ж їдеш?

— Іду!..

— А знаєш—куди?

— Знаю: до лагерів. У Чугуїв!

— А знаєш на скільки?

— Знаю: на місяць!

— А чого-ж ти дівчини з собою не взяв?

В гуртку парубків прискає сміх...

Стали в лави.

Вдарила музика і терармійці веселою, різнобарвною хвилю рушили на станцію.

„Взве-е-й-тєсь, Взве-е-й-тєсь

„Соколи ор-ла-ми!—

— переплескуються по вулиці дужі молоді голоси...

* * *

Станція захрясла від молодого люду.

Діловита метушня: перекличка, перевірка...

Вигуки сміх, гомін...

Там і тут—купами хлопці.

Розбігаються—збігаються.

Повіряють списки, кого до якої частини призначено...

— 205 стрілковий полк!

— Артополк!..

— Сапрота!

— Рота зв'язку!

— Комендантська команда!

Всі єсть.

Всі з'явилися.

— Більше житні!—кричать терармійці до музики, йдучи на посадку. А музика що-сили надимається, хочуть догодити хлопцям, гарні парняги хоч і

важкенько приходиться музикантам: до 3-х годин ночі в саду грали, а з 6-ти годин ранку до півдня тут.

Дівчат!.. Неначе греблю прорвало, стільки їх тут! Маком цвітуть.

Закоханими поглядами мов свердлом, серце свердлять: провожають парубків. Тріпотять хустками...

А хлопці—ні мур-мур собі! Дивляться орлами. Посміхаються.

— Страдайте без нас!..

* * *

Напутствене слово.

З промовами виступають представники окрпаркому, окрвиконкому, воєнком, представник від 69 дивізії, до якої їдуть терармійці.

— До лагерів, а не на війну!

— Подихаєте там, хлопці сосняком,—розвіває т. Полоз думки тих, хто піддався „базарному громкоговорителю“.

— Покажемо свою силу і єдність!

— Молот і плуг—непереможня сила!—каже воєнком...

* * *

Посадка закінчена.

Роздають газети по вагонах—на дорогу.

Ось купка парубків оддирає гопака.

— Єх, якби оце з дівчиною потанцювати, а то мабуть там не прийдеться!..

Сміються...

Потяг готовий.

Прощаються...

Якась тітка підносить хустку до очей.

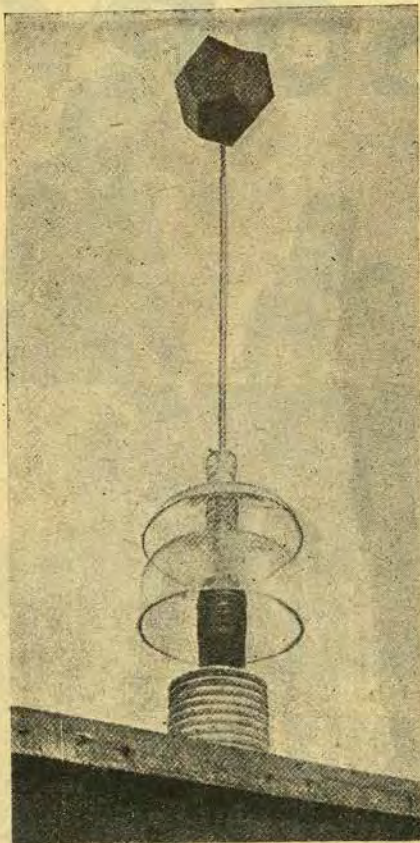
— Та годі вам, мамо, плакати,—дьоргає дочка за рукав,—сміються будуть!..

Свисток.—

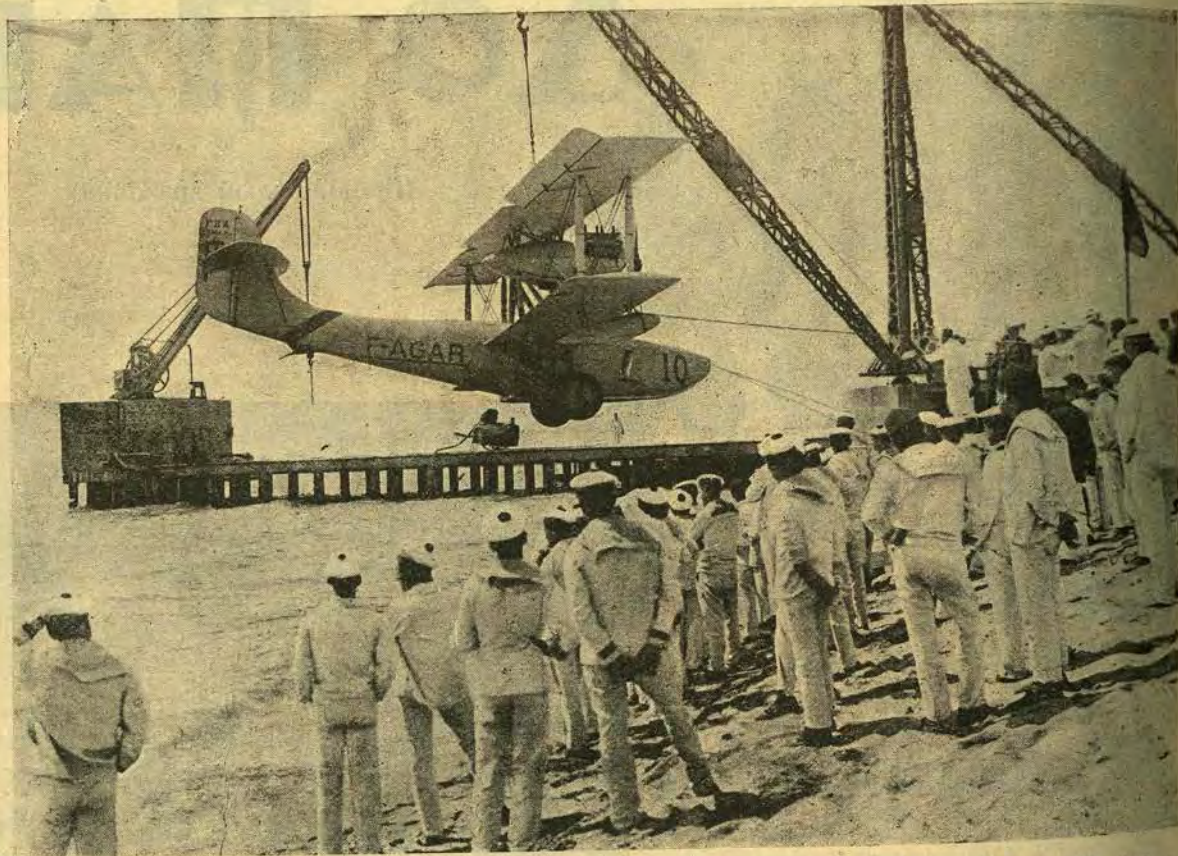
і потяг з дзвінком торохкотінням, під веселі вигуки терармійців, покотив уперед, туди, де розташувалися лагери, де гудуть запашні бори...

В. Алешко.

Вишка величезного електроспорудження в 1.000 вольт (Каліфорнія),
[що викликає дощ.

В Сен-Рафаелі (Франція) розпочались пробні змагання гідропланів на головний приз. На мал.—
гідроплан спускають на воду.

Вишка величезного електроспору-
дження в 1.000 вольт (Каліфорнія),
що викликає дощ.

В Сен-Рафаелі (Франція) розпочались пробні змагання гідропланів на головний приз. На мал-
гідроплан спускають на воду.

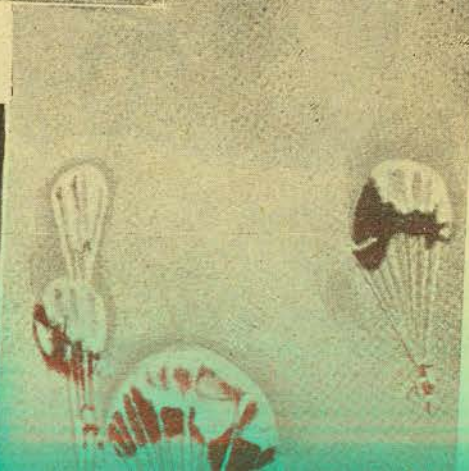

Табір німецьких підданців, що виселені поляками в Шнейдеполь.

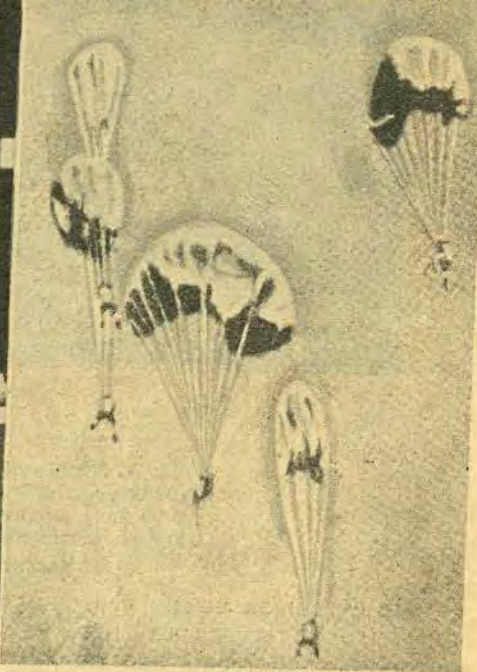
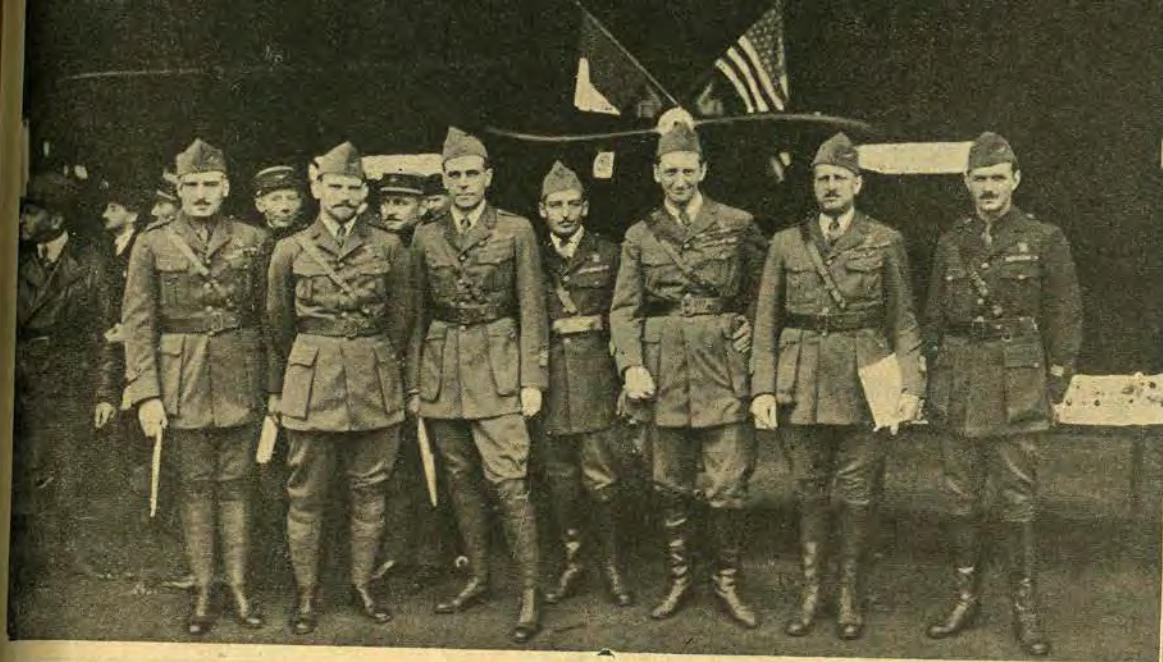

В таборі Абд-Ель-Керима на Мароканському фронті. Джигітовка рифських кабилів.

Склад американської ескадрилі, що від'їздить на мароканський фронт на допомогу французам.

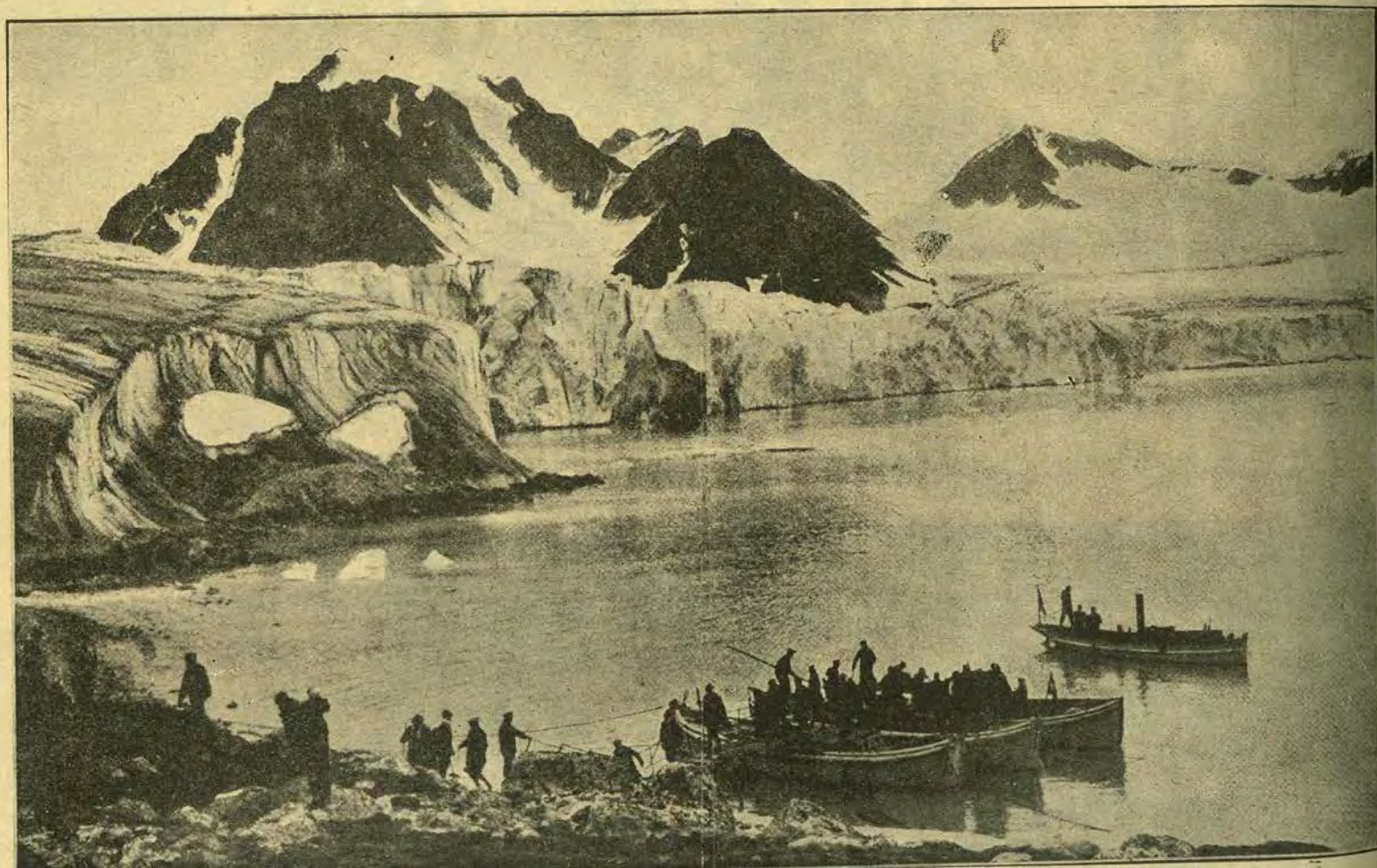
В Америці відбулися змагання на пливки з парашутами. 5 чол. плигнули з висини 1.000 м.

Студент Хо-Бин-Є забитий підчас демонстр. в Шанхаї. | Маніфестація на пл. „Згода” в Парижі банківських службовців-страйкарів.

54°—80° північної широти

Шпіцберген. Глетчер Вагонвай. Популярне екскурсійне місце.

Учітєся, брати мої,
Думайте, читайте
Скоро таке заблимає
Що й ви завагаєтєсь.

М. Йогансен.

...не бувши за нашим червоним кордо-
ном, мало не всі знають про, так звані,
«потогонні майстерні» про жакливу здир-
ницьку систему хатньої праці, що панує в

Курильня на пароплаві для „чистої“ публіки.

досі в капіталістичному світі по деяких
галузях промисловости. Але одна річ знати,
инша бачити. Те, що я побачив на Берлін-
ській виставці хатньої праці, вразило мене
може більш аніж що инше в Європі.

По-перше я ніяк не сподівався, що
хатня промисловість обіймає таку масу
виробництв. Мало не все, що складає
середній комфорт горожанина чи замож-
ного селянина Німеччини було на виставці.
Передо мною пройшли цілі магазини готової
одежи, починаючи з дитячих хвартушків та
елегантських манто і кінчаючи залізничою
форменою тужуркою та в'язаним жакетом.
Передо мною пройшли цілі гори картонажів,
кульків, чобіт, сигар, термометрів, ялинко-
вих цяцьок, панчох, гудзиків, краваток,
плетених меблів, залізяного товару, цілі
базари ляльок, оксамитових ведмедиків,
годинників, радіоприйомників, та інших
усяких речей, і все це було покращено
білими карточками з байдужими цифрами:
5... 8... 13... 22... 3... Це—пфеніги.

Ось готова одежа:

ЕЛЕГАНСЬКЕ ПАЛЬТО

Праця . . . . . 8 год.
Оплата . . . 2 марк. 57 пфен.
За годину . . . . . 29 пфен.
(14 коп.)

Ось галантерея:

ДАМСЬКІ ПАНЧОХИ

Вишивка стрілок
Заробіток за годину 15 пфен.
(7 коп.)

Ось цяцьки:

ТИРЧІТКА

Дюжина . . . . . 3 год.
Ціна . . . . . 36 пфен.
Матеріал . . . . . — пфен.
Заробіток за годину 5 пфен.
(2½ коп.)

Три пфеніги, цеб-то півтори копійки за
годину праці! Не дурна нечисленна публіка,
що ходить по великих залах виставки,
ступає тихо, як на пожарищу. Людям
совісно дивитись одне одному в очі. Ті, що
ходять по двоє, по троє, балакають пошепки.
Чути тільки подеколи, як хтось не витримає
й промовить в півголоса: — «Боже мій!..
Шість пфенігів за годину!..»

Між розкладеними речами на картонах,
по великих стінних щитах, примарами поза-
стигали сотні фотографій.—Довгі галереї
робітничих тіней Німеччини...

Ось ціла сім'я виснажених сірих людей
ліпить якісь коробочки. Ось сигарна фабрика
у низькій жилій кімнаті. Ось межі двох

рок варстат повний дружок і дитяча ко-ка. Ось вагітна жінка тачкою до міста товні виробу, поруч з її чоловік несе на ній якийсь клунок дві зо три. Напис під фотографією каже, що їй 29 років, що в неї 5 душ що всі при 65—70 годинах жорстокої праці виробляють 8—12 марок (4—карб.). А ось і ткачі. Як, у капіталістичній цивиненій промислово промі е й хатні ткачі! Фотографія нескладно хатнього варстату за павутиння ниток лядає бліде лице. За-ч, — каже підпис. За-

ляє тижнево 10 марок. Сім'я 5 душ... Фотографії камнем лягають на уяву. Чен что чхав хоч раз коло «вовчка» у льному цехові вовняної фабрики, може ре собі уявити, яке вражіння справляє фотографія низької хати до половини зава-ної брудною овечою вовною з ліжками ват під стіною. Не вилазячи з цієї хати чоловік і жінка, що дивляться на вас з фо-афії, день по-за день тіпають тут брудну ну. Тут і їдять, тут і сплять.

Посписавши головні моменти сумної авки до свого блок-ноту і, купивши оску ілюстрованих брошур виходите на вулицю. В передпокої останній штрих. — які діаграми й мапи Німеччини. Звер-нісь до них ви бачите, що в самому ній десь за мурами вулиць, що проз ви стільки ходите, схиляється над ну по 12—14 годин денно на 30.000

Отак забавляються на палубі „А“. З зав'язаними очима ходить якась доросла людина, намагаючись не зачепити жодної пляшки.

наймні тисяча доларів і, зайшовши до бюро, попрохав цю брошуру. Коротенький опис її подаю в додачу до опису виставки.

Північно-німецький ллойд
Бремен.

ПОЛЯРНА ПРОГУЛЯНКА ВІД 54 ДО
80 ГРАДУСА ПІВНІЧН. ШИРОТИ.

ПОВЗ ІСЛАНДІЮ ДО ШПІЦБЕР-
ГЕНУ.

Тепер ясно, що це не ділова мандрівка, лише приємна прогулянка до 80 північн. широти тих, хто має на це гроші. Може вам цікаво які гроші?

ПАЛУБА А.

№№ 55—58 на 1 особу
Ціна . . . . . 2.500 мк.
Обслуговування . . . 700 мк.

найгірші місця на нижній палубі.

ПАЛУБА Е.

№№ 409-428 на 1 особу
Ціна 1.200—1.100 мк.
Обслуговуван. 700 мк.
(Разом біля 950 карб.)

За яких-небудь нещасних 900 карбованців ви зможете глянути на далекі сніги й провести приємно час у приємній компанії.

Щоб вас до цієї компанії прийняли і щоб позбавити вас різних прикритих несподіванок, які безумовно трапляться з вами, що не були за кордоном і не знаєте всіх тонкостей буржуаз-

ної культури, я подам вам ще пару найважливіших на мій погляд порад, що щедрою рукою розсипані по всій брошурі Північно-німецького ллойд.

— «Одежа. Рекомендуємо крім подорожньої та тої одежи, що в ній ходитимете на пароплаві, взяти ще лекшу одежу, а крім того для участі в вечерях на пароплаві фрак або смокінг. Рекомендуємо далі взяти з собою літне пальто й спеціальне для гуляння на пароплаві кепі. Для дам подоба мати догідний подорожній туалет і один краший для виходу на обід. Спеціальне пальто від порошу та від дощу дамам треба мати так само як і мужчинам.

З взуття рекомендуємо брати з собою пару жовтих або коричневих черевиків, пару міцніших для берега і пару лакових для відповідного туалету в якому буде проводити час з пароплаві.

казяв під стіною. Не видаючи з цієї хати чоловік і жінка, що дивляться на вас з фотого, афії, день по-за день тіпають тут брудну новну. Тут і їдять, тут і сплять.

Посписавши головні моменти сумної пиставки до свого блок-ноту і, купивши зупку ілюстрованих брошур виходите на вулицю. В передпокої останній штрих. — Великі діаграми й мапи Німеччини. Звернувшись до них ви бачите, що в самому Берліні десь за мурами вулиць, що проз них ви стільки ходите, схиляється над працею по 12—14 годин денно на 30.000 хатніх робітників.

Потяг кругової залізниці викинув мене на Фрідріхштрассе. Було коло 2-ої години дня — саме робочий час. Проз мене лавою сунули елегантно вбрані жінки в тонких шовкових панчохах (15 пфенігів за годину), у легких красивих пальтах (29 пфен. за годину). Мяко шелестіли по лаковому асфальті новенькі блискучі авто. В них сиділи пишні пані та чисто голені чоловіки у свіжих акуратних краватках.

Я спинився перед великою вітриною якогось всесвітнього райзебюра (бюро продажу білетів на всі залізничні й пароплавні лінії світу). Моє око спинила на собі, власне, велика модель океанського пароплаву. Пароплав було перерізано уподовш, щоб показати наочно всі сотні комфортабельних кают, машиновий відділ, холодильники й комори, охорончі переборки, то-що. Решту вітрини було рясно заповнено мапами маршрутів та рекламними проспектами різних пароплавних ліній. Одна брошура з мапою маршруту на обкладинці притягла мою увагу. Маршрут був явно безглуздий. — Бремен — Ісландія — Шпіцберген — Нордкап і по-над узбережжям Норвегії, майже ніде не заходячи, знову до Бремена.

Я поправив на голові кепі, набрав погляду ніби в мене в кешені при-

ПОВЗ ІСЛАНДІЮ ДО ШПІЦБЕРГЕНУ.

Тепер ясно, що це не ділова мандрівка, лише приємна прогулянка до 80 північн. широти тих, хто має на це гроші. Може вам цікаво які гроші?

ПАЛУБА А.

№№ 55—58 на 1 особу
Ціна . . . . . 2.500 мк.
Обслуговування . . . 700 мк.
(Разом біля . . . 1.600 карб.)

Якщо це для вас дорого, вибирайте на середній палубі:

ПАЛУБА С.

№№ 103—162 на 1 особу
Ціна . . . . . 2.000—1.800 мк.
Обслуговування . . . 700 мк.
(Разом біля . . . 1.350 карб.)

Якщо за таку чудесну прогулянку ви не хочете платити й такої дурниці, беріть дати.

Полярна прогулянка на о. Шпіцберген.

крім того для участі в вечерях на пароплаві фрак або смокінг. Рекомендуємо далі взяти з собою літне пальто й спеціальне для гуляння на пароплаві кепі. Для дам подоба мати догідний подорожній туалет і один кращий для виходу на обід. Спеціальне пальто від пороху та від дощу дамам треба мати так само як і мужчинам.

З взуття рекомендуємо брати з собою пару жовтих або коричневих черевиків, пару міцніших для берега і пару лакових для відповідного туалету в якому буде проводити час у пароплавному товаристві.

Радимо взяти з собою також парасольку, бінокль, плед чи подорожню ковдру.

Для Шпіцбергену та вечорів на палубі треба мати з собою й тепле зимове пальто».

Забув додати, що через те, що по всій Європі панує демократичний лад, для того, щоб сісти на пароплава, не треба ніяких командировок, чи там посвідчення про пролетарське, чи навпаки буржуазне походження. Треба мати тільки гроші.

Не треба тільки всі зароблені гроші проїдомо, що всі мільйонери саме це й робили, що ще за свого молодого віку одкладали що-дня по копійці й, таким чином, за короткий час склали мільйони карбованців. Я гадаю, що натягти яку тисячу карбованців на те щоб поїхати глянути на північне сонце може кожен робітник культурної Європи. Заякий час він складе гроші може вичислити кожен школяр. Дані: 14 годин щоденної праці по 2 1/2 к. за годину. Рік має 365 днів. Робітник живе пересічно 40-45 рок. Вичислити це зовсім не довго. Я, наприклад, оце за три хвилини вичислив, що коли не ївши вишити стрілками 20.000 пар дамських панчохів, можна їхати на А—палубі в каюті хоч-би Ч. 57.

Ю. Платонів.

Перша група працює над шкільним завданням „Село й місто“.

Після імперіалістичної та горожанської війни, сотні тисяч робітничо-селянських дітей опинилися на вулиці. На початку революції Радянська влада

Ідальні сніданок. Черговий член дитячого виконкому, стежить за цим усим.

15—20 хвилин перед сніданком щодня відбуваються фізичні вирави на повітрі. На фізичне виховання дітей звернено велику увагу. При будинкові є лікар, що регулює час праці й відпочинку дітей, стежить за харчуванням, постановкою фізичних вправ і т. инш.

При ізоляторі є невеличкий антропометричний кабінет, де діти систематично щомісяця зважуються, міряють ріст, ведуть історію свого фізичного розвитку...

Праця в школі ведеться по методі комплексів, діти розбиваються на групи—по 4—5,— виконують спільні завдання на певні теми, що виникають в процесі праці, як от, напр. „село й місто“ (перший малюнок).

Діти їздили на два дні на село, зробили там певні спостереження, оглянули дрібні незаможницькі й середняцькі господарства і зразково-колективне господарство і тепер в класі запису-

Перша група працює над шкільним завданням „Село й місто“.

Після імперіялістичної та горожанської війни, сотні тисяч робітничо-селянських дітей опинилися на вулиці. На початку революції Радянська влада відкрила масу дитячих будинків, що давали цим дітям притулок, захист і комуністичне виховання. Одним з таких будинків і є досвідний дит. буд. ім. ВУЦВК'у.

Засновано його 1922 р. в Помірках, 1923 р. він з'єднався з дитячою комуною ім. Петровського. Розміщено дитячий будинок у Харкові в кращій (колись — „аристократичній“) частині міста—недалеко від міського парку. Світлі, високі, теплі й сухі двохпверхові будинки (один з них—колишній „палац“), великий двір з спортивною площадкою, квітник, садок, город та 6 десятин поля за двором—все це утворює сприятливі обставини для організації трудової дитячої комуни.

В будинкові виховується 100 дітей (штат). Всі діти—сироти лише деякі з них мають матерів; що до соціального походження дітей, то ми маємо 65% дітей робітників, 30%—селян і 5% дрібних радянських службовців. До 70% дітей віку від 11 до 16 р., решта—від 7 до 11, 90% дітей українців, 5% євреїв, 5% росіян.

День в будинкові починається зимою о 7 год., літом о 6 год. ранку. По дзвонику діти встають, умиваються чи приймають душ, тоді розходяться на ранкову працю: хто прибирає опочивальні, хто йде готувати страву, хто до

ють зібрані відомості та ілюструють їх малюнками й виробами. Так приблизно ведеться навчання й в інших групах лише на

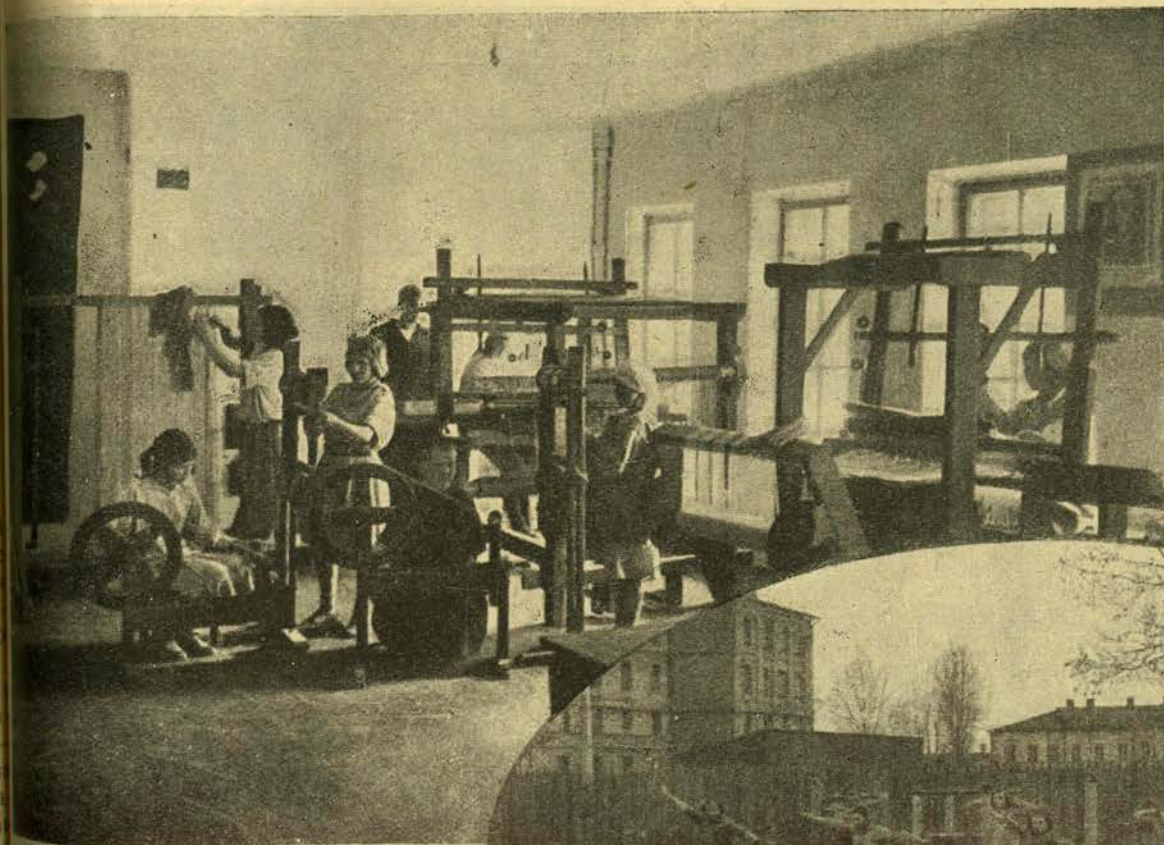

Ізолятор та антропометричний кабінет. В овалі—дитяча спальня.

ють в процесі праці, як от, напр. „село й місто“ (перший малюнок).

Діти їздили на дні на село, зробили там певні спостереження, оглянули дрібні незаміжницькі й середняцькі господарства і зразки колективного господарства і тепер в класі запису-

Ткальня, в якій працюють діти.

ють і від 6 до 8 год. мають час „громадської праці“ — проводять збори комісій самоврядування, піонерські збори, збори юнкорів, т. п. О 8 год. вечеряють і малеча йде спати, а старші залишаються в читальні чи ленінській кімнаті, складають свою піонерську стінгазету, грають в шахи, слухають радіо (приймач подарував ВУЦВК). О 10 год. лягають старші діти, і тиша опановує будинки до ранкового дзвоника, коли знову залунають по всіх куточках дзвінки дитячі голоси.

Колектив при будинкові не являється закінченим: на години „громадської праці“ до будинку схо-

ладнішому матеріалі, який при цьому більше й ширше проробляється.

О 1—2 год. після шкільної роботи діти обідають, а по обіді мають год. відпочинку. В цей час вони можуть спати (спальні на цей час приймаються), гратись на повітрі, — в садку чи проводити час в читальні. Після відпочинку діти розходяться групами по майстернях чи на

ткальня, в якій працюють діти.
кладнішому матеріялі, який при цьому
та й ширше проробляється.
О 1—2 год, після шкільної ро-
оти діти обідають, а по обіді мають
год. відпочинку. В цей час вони
можуть спати (спальні на цей час
вдичиняються), гратись на повітрі,—в
парку, садку чи проводити час в чи-
ральні. Після відпочинку діти розхо-
ються групами по майстернях чи на
роботу на город та по господарству
на 2—2¹/₂ год. Після праці полудна-

Що-дня відбуваються фізичні вправи на повітрі.

На просторі.—За метеликом.

дяться й неорганізовані діти, що згодом самі вступають до колективу.

Зрідка навідується в будинок і піонери з сел і з інших міст України й Р. С. Ф. Р. Р. Експерсії на села по завданнях учбового плану піонери завжди використо-вують і для агітації серед селянської дітвори.

ВУЦВК ніколи не обмежувався тільки матеріальною допомогою будинкові, але завжди провадив ідейне керування дитячим вихованням. Досить того, що голова Президії ВУЦВК'у т. Г. І. Петровський, „дідусь Петровський“, як любовно звать Всеукраїнського Старосту діти, найлюблений і досить не рідкий гість для дітвори.

А коли завітає в будинок у день, — зараз-же, як по радіо сповіщена збігається з усіх кутків дітвори, обліплять, як мухи, вітають, розпитують, розповідають, скрізь обведуть, усе покажуть і далеко проводжають дорогого гостя наївні й щирі дитячі побажання.

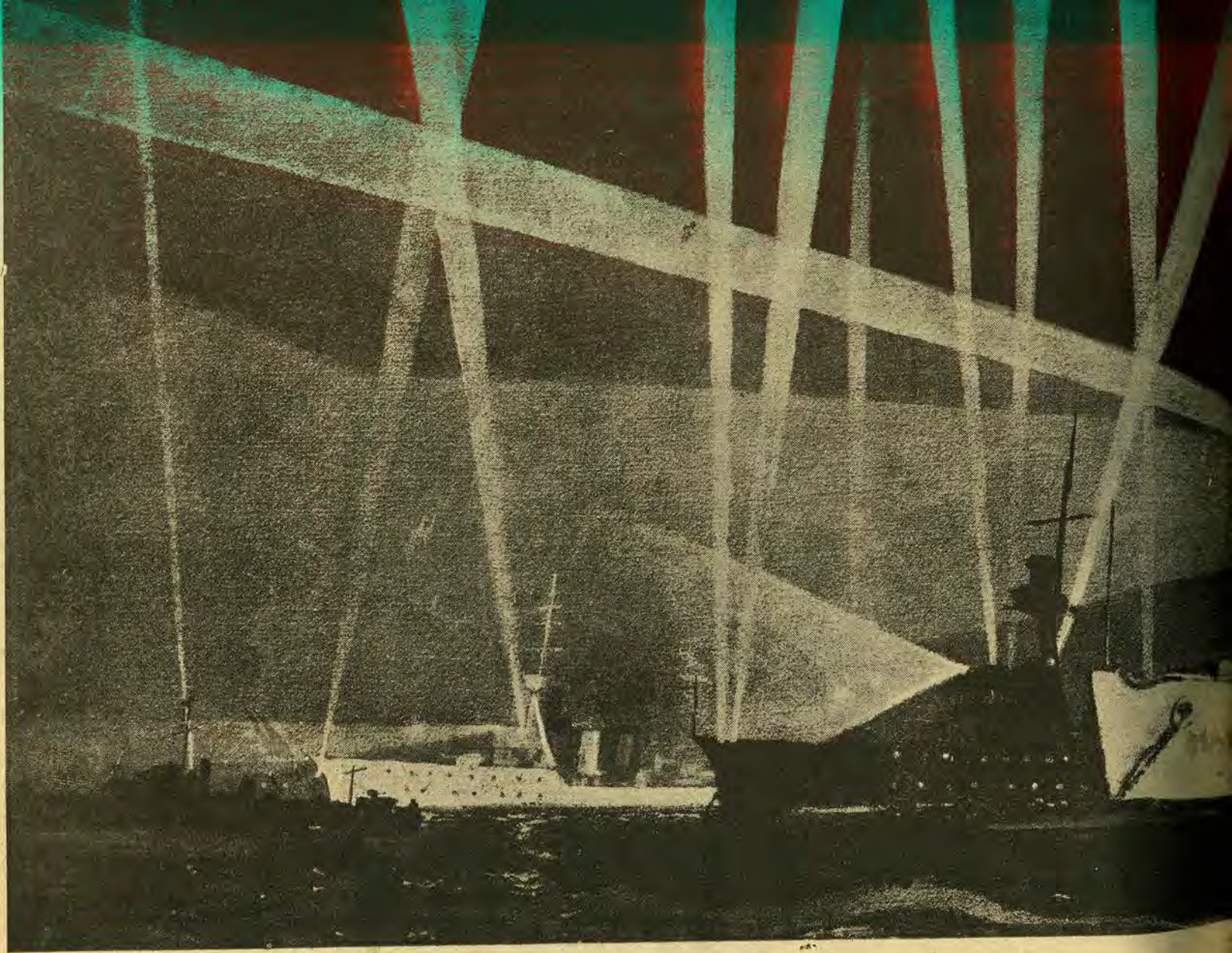
Г. П—ва.

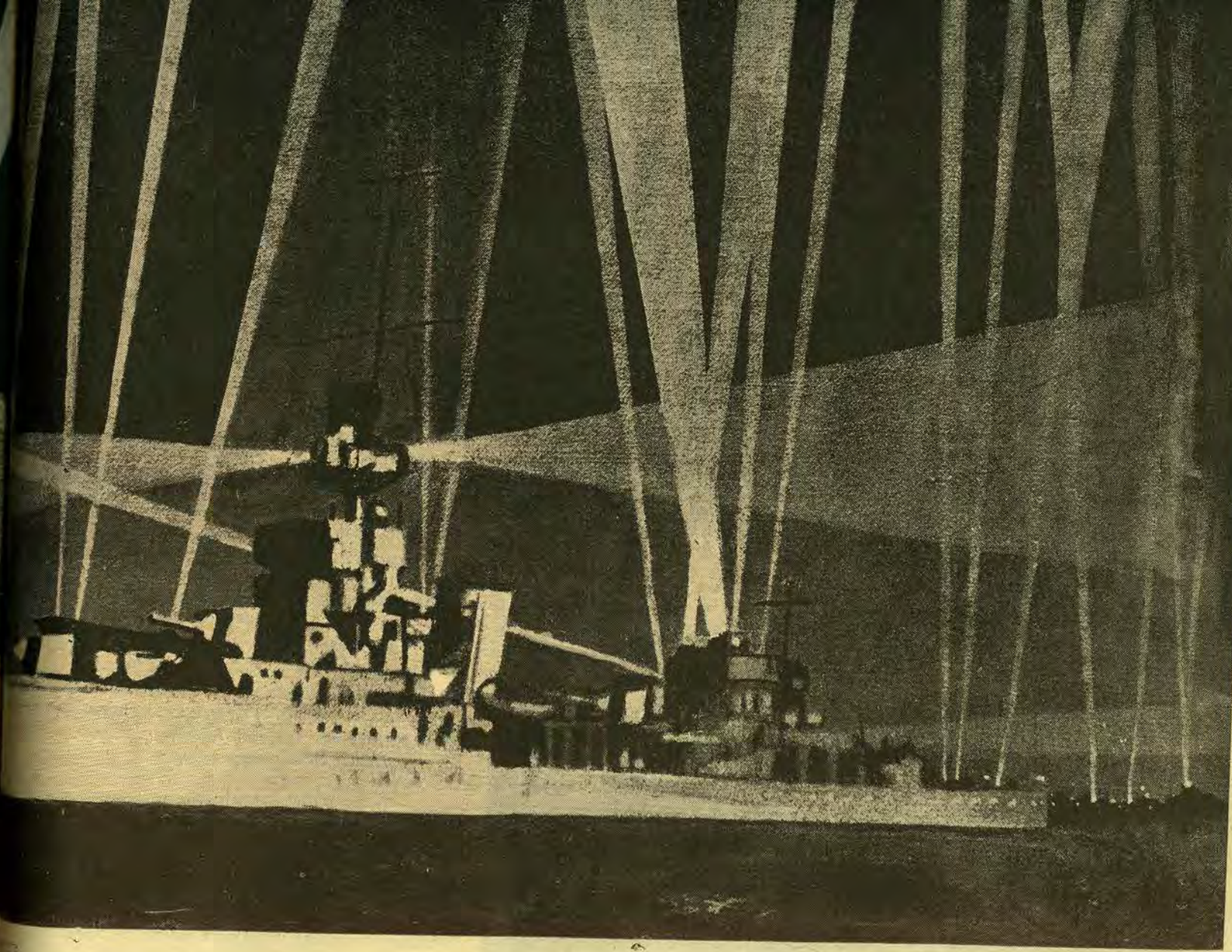

Маневри англійських

сь
тичному океані.

Центральная Научная

у м. А. А. Б. А. А. А.

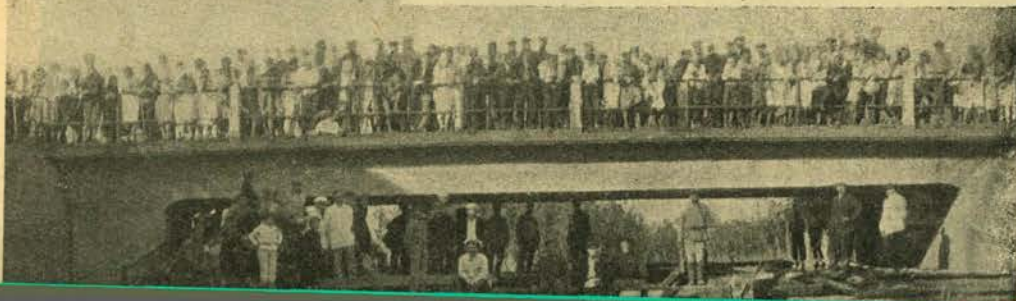
1954

ПЕРЕМОГЛИ

Річка Золотоноша до меліорації.

Коли ми й чуємо часами про технічні будь-які, досягнення, але не побачивши цих досягнень, не помацавши їх (таку вже вдачу маємо), віри не ймемо. Золотоношчина, коли хто її знає лежить одним краєм на степах чорноземних, а другим — хилиться на болотах..

Походження цих болот дуже давнє.

Утворилися вони в ту пору, коли льодник тікав на північ і лишив по собі по долинах талі води.

З того часу долини стелились дно бралось торфом і, коли пізніше на долинних водах збудовано 15 млинів и 10 плотин — дно цілком взялося торфом.

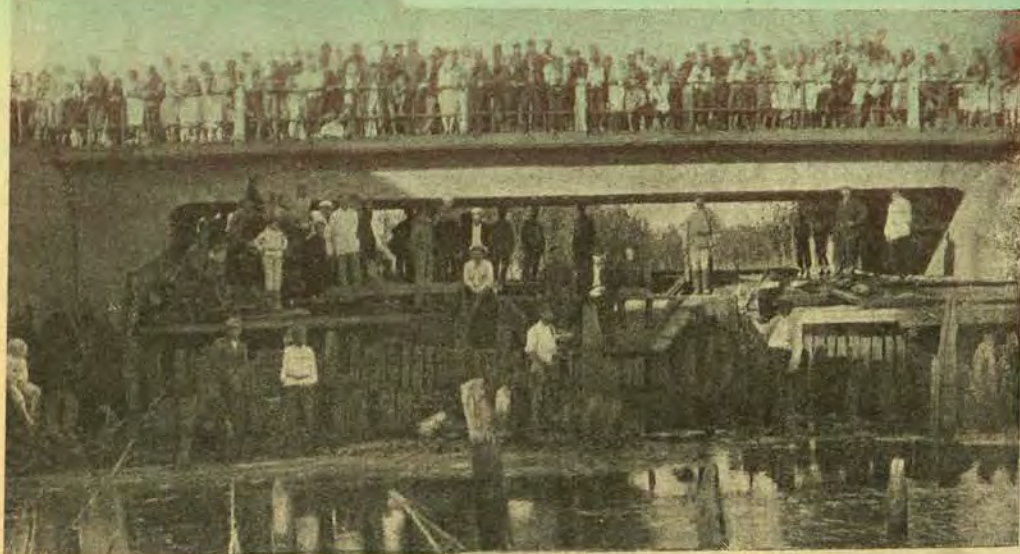
Води атмосферних опадів теж застоювались і сприяли народженню глиняних пород...

Розстелились болота на 108 верст — від села Золотоношки, Драбівського району, до села Самовиць, де вони впадають у Дніпро.

По всій цій смугі лежить біля 6000 десятин болот,

Річка Золотоноша до меліорації.

Під містком—до меліорації.

Болото до меліорації.

Утворилися во-
ни в ту пору, коли
льодник тікав на
північ і лишав по
собі по долинах
талі води.

З того часу
долини стелились дно бралось торфом і, коли пізніше
на долинних водах збудовано 15 млинів і 10 плотин —
дно цілком взялося торфом.

Води атмосферних опадів теж застоювались і спри-
яли народженню глиняних породам...

Розстелились болота на 108 верст—від села Золото-
ношки, Драбівського району, до села Самовиць, де вони
впадають у Дніпро.

По всій цій смузі лежить біля 6000 десятин болот,
що приносять селянинові одну шкоду.

Крім того, що на болотах росте осока, ситняг та
інші шкідливі рослини, там плодяться малярійні комарі,
що розносять болотяну лихоманку.

Частина цих болот огорнула й місто Золотоношу.

Думка про те, як-би його позбутися смердючого су-
сідства, турбувала мозок і селянський та нікому було
його скерувати.

Року 1924 на Золотоношчині почали говорити:

— Чули, болото хочать сушити?

— Болото!?

— Да-а.

— Висушать, як-же..

Або:

— Ма-а-тінко!.. Висушити!.. Ій-бо кінець світу! Щоб
ото я там, да колись Гаврило шуки глушив, там де
царство небесне, втопився Андрійко, та щоб я там ка-
пусту садила!? Не вірте брешуть..

— Та й хто зна...

— Тепер всього нароблять, всього—бачила вчора
летіло—нечистий!..

А тим часом, по весні 1924 року, верстов так за 11
від Золотоноші, Округове Земельне Управління, розпо-
чало меліоративні роботи.

Сотні робітників задзвеніли широкими лопатами і
болотом послалась широка та блискуча канава.

Пристановище хвороб руйнувалось чоловічим розу-
мом та руками і скоро канава досягла міста Золотоноші.

Надзвичайним видовиськом був момент, коли воду
цієї колюжі пущено канавою аж у Дніпро.

ПЕРЕКОНАЛИ

Великий натовп
поглянути
містка, як тікала
річка.

Одні дивились
це як на оздо-
влення міста, ин-
кивали головою:

— Про-о-пали
тер без води, зов-
пропали... При-
ження не буде,
ду не буде...

— Якого тобі
тяження", — а
на „кривій“ не-
річки.

— Нема...

— А дощі які
там—і річки
а, а ллють, а в
і річка й
до...

— Ге, ллють.
сно ллють. Чо-

— Ім не лити, коли та і монастирське...

— Святе, значить...

— А святе, а що-ж ти думав, оце святе? — чортове це..

— А ви де живете, діду?

— Де-ж. В степу вже-ж не де...

— А я от діду на болоті,—живемо й хворіємо, то

Річка Золотонша після меліорації.

— А дощі які там—і річки нема, а ллють, а в і річка й...

— Ге, ллють.

— Нісно ллють. Чо-ж їм не лити, коли та і монастирське...

— Святе, значить...

— А святе, а що-ж ти думав, оце святе?— чортове це..

— А ви де живете, діду?

— Де-ж. В степу вже-ж не де...

— А я от діду на болоті,—живемо й хворіємо, то дитка, то діти, а то сам ось ледве встав, трясе...

Точились суперечки про висушку щось довго, а канава наче сиза стежка повилася Золотоношею і зникла геть за лістом.

На сьогоднішній день маємо канави вже 15 верстов замість смердючих болот в цій смузі, біля 1000 десятин гарної сіножати.

Меліоративні роботи переводить зараз Золотоноська сільспілка за допомогою меліоративних товариств, що переконавшись у великій користі меліорації ростуть мов риби.

Висушка однеї десятини болота коштує селянинові 10 карбованців, що ніби-то й багато, але ці гроші селянин має змогу виплачувати десять років.

Остатське закінчення меліоративних робіт станеться за шости роках праці й коштуватиме 418 тисяч карбованців. Зате селяни, що досі терпіли лихо будут мати біля 6000 десятин гарної сіножати.

Окрсельспілка, аби наочно довести користь меліорації' вудуватиме показні площі й першою з них має бути площа, що колись, ще навіть минулого 24 року, була залита водою.

На цій площі вже цього року Окрспілка сіяла траву взяла гарний ужинок.

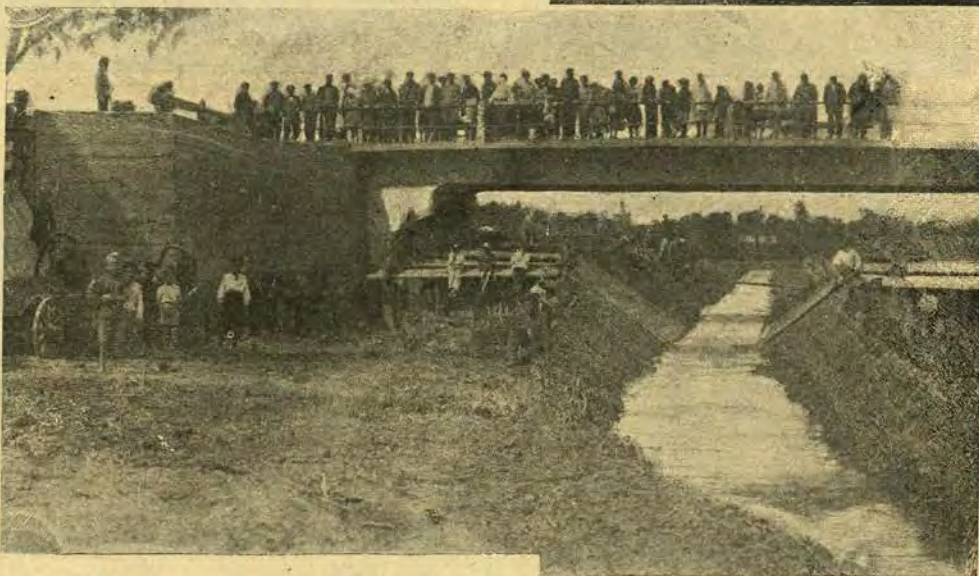
А що вже дива було, так повірили й ті, що нікому нічого не вірили:

Диви, воно таки діло!

— А діле, як-же, я он у себе набрав чотири вози, ще дохувате, а буде добре, добре буде сіно...

Так перемагаємо й переконуємо.

Річка Золотоноша після меліорації.

Під містком—після меліорації.

О. Ясний

Болото після меліорації.

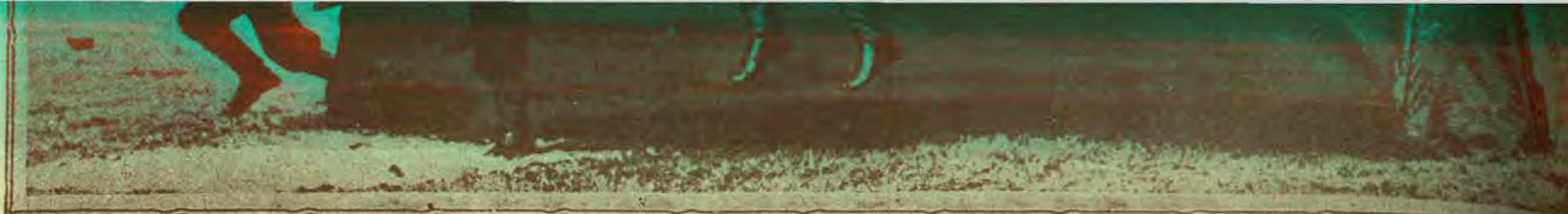

Останні англійські маневри в Портсмуті. Атака матросів в протигазових машкарах.

Земляки на війні

Останні англійські маневри в Портсмуті. Атака матросів в протигазових машкарах.

Записки Кольки Голощукінова

Оповідання І. Кісельова.

Гарні хазяйки пізнають по хвосту, коли корова має отелитися.

Та чи не тому, що всі кажуть—він вилита мати—я навчив Альберта пізнавати Росію по стертому написові „тормоз Вестінгауза“.

У Альберта важкі чоботи, важкий розум і кругле підборіддя. Щодня він видував на флейті встановлену кількість маршів. Щодня, рівно о п'ятій я поринав серед юрби, що дожидалася, що супроти неї 20 німців, як одна кові японські вулаці шикувалися біля жіночої гімназії (тепер німецька комендатура) і зшарманивали тиху музику.

Я сідав попереду всіх, чаруючися не стільки мелодією, скільки трясучим підборіддям гера Альберта... Місто стихало опалим листям...

Урядовці забувалися про обід, служниця проливала воду на голови тих, що повитрищали баньки, крама Полікарп Іванович виносив колоду з-під м'яса й, обтираючи фартуком піт, плескав оркестрові.

Тільки доктор Полякін з вивіскою—Вливання 606—914—не припиняв прийому...

За німців у 18 році я продавав іріс. Треба сказати, що важкі чоботи дуже кохалися в ірісі й ми склали вигідну для обох сторін угоду: я частував ірісом, Альберт чорним пивом. Ще любив в'н мене за веселість. Не знаючи батьків, я по цілих днях сторчав у комендатурі, заважав репетиціям та просився до Берліну, галасуючи та підстрибуючи навколо німця, що всіміхався...

Місто жило ландріном. Ландрін вагонами, ландрін пудами, ландрін обвіслими грудьми в мішочницях... Випрохавши у Альберта фунтів десять ландріну, я пошив собі спеціальні кальсони з мішками, щось нагадуюче патронаш й вирушив з мішочниками в більшовицьку землю, що вона була за 27 верст від міста.

Вийшли ми на світанку, щоб устигнути до восьми ранку прибути на кордон. У цей час змінюється варта й лекше просковзнути через границю березу з дощечкою, з чорним орлом та німецькими написами. Операція прийшла більш ніж удало. Я став злючим спекулянтом.

Було мені до вподоби дряпатися (по кущах (уночі, вподобалося мені) виспівувати:

Ех, яблучко,
Куди котишся.
З мішочком підеш,—
Не веротишся.

До того-ж у більшовиків цукру не було, ландрін стояв у ціні, а гроші відома річ, не родяться... У падолисті, не встигнувши з'їсти закопану посеред міста картоплю, німці несподівано почали евакуватись. Альберт бігав по місту з флейтою під пахвою. Альберт запасався цукром, а я розпустив слину (?). Хстілося в Берлін. Мішочників більш не було і більшовики спекулянтів загнали в холодну. У холодній мені ще вдається посидіти, а комах ненавидів з-за зоології і більш, як двійку за них не отримував...

Промочивші оксамитові брюки Альбертові пощастило влаштуватися біля коней. Коні не комахи і відрізняються від людей чотирма ногами. З кінями й доїхав до Берліну...

II.

На Берлін так і не зміг я подивитися, проте почав возити в колясці Альбертову дружину—кривеньку фрау Марту.

Був ще в Альберта син Карло, студент-філософ, подібний до цивної бочки. Заходив до нього інколи відомий винаходець невідомого проміння (це мені розповідала фрау Марта)—Герман Штофер, також філософ з великими окулярами і головою з цибуліну. Я все дивувався, як може людина з такою манесеською головою бути винахідцем?

Альберт вступив у музичну школу за вчителя і дуже багато говорив про Вагнера й Штрауса. Я з ними ніколи не був знайомий і більш за все кохався в „Оборванних струнах“ Гапона.

завсіди цікавило, чи не того Гапона, що царя хотів хрестом...
 в 21 році, оці самі „Оборванне струни“ мені грало по вечор-
 ному залі „Єдиної Трудової Школи“ струнке дівча з булочним
 тєпер, либонь, вона вчиться в Київській консерваторії. Я писав
 віршики й удавався собі світовим поетом.

це на іншій лінії вузлової станції...
 Берліні возив фрау Марту, бігав до сусідних крамниць і боявся
 далі нашого дому... Карл був філософом. Філософи завжди спере-
 й Карл не згадодився з батьком, переїхавши на другу квартиру.
 правда, Альберт бачив у Росії розбиті роаялі й терпіти не міг
 її.

був філософом і 24 години вигадував 24 систем світоглядів. Кому-
 шили супроти всіх. Філософи також ідуть проти всіх та бочкувата
 не схотіла жити з батьком.

ного п'ятого числа я відносив до нього рожевого конверта з мар-
 ного сидів Штофер і кожного п'ятого казав одне й те-ж.
 Любий Карло. Я люблю три речі в світі: моє проміння, філософію
 й брюки. Філософія також абстрактна й разом також практична,
 видиме проміння. А секрет геніальности захований в товстих яго-
 міцних брюках*.

не згоджувався. Власне, він не був проти, але філософи завсіди
 ься. Й коли балакають про зірки, вони згадують гнійні купи...

галасував про Гегеля, доводячи, що перед нього були не філо-
 руді курчата.

ріяв про ландрін та іріс. Чи є тепер у Росії іріс?

III.

ер Коппик сидів перед бюрою та нервувався. Містер Коппик—
 Інтернаціоналу рецедивістів на 42 поверху, власного хмародряпа
 еруку. До 42 поверху на 5 авеню в Нью-Йорку високо; кнопка
 ліфту біля самісінких ніг. Чого-б йому було нервуватись? Адже
 другий раз у його житті. Коли вперше душив фармера й тепер...
 найкращих агентів убиті невідомо ким у Берліні*.

ленський німець наміряється продати свої проміння американському
 Голові Інтернаціоналу рецедивістів це дуже не вигідно й потрібно
 Штофера. А це не вдасться. Всі післані агенти чомусь убиті.
 ків каторги й багаторічна злодійська практика—ніщо перед та-
 судженнями. Як що-ж проміння опиниться в американській полі-
 злочинцям каюк та Коппикового царювання приходить кінець...
 повинно бути. Коппик хоче жити й Коппик буде царювати. Хай
 тисяча агентів, але Штофер не повинен існувати і невидиме
 не повинно бути проданим Америці. Але як?

зняв Перуку, Коппик
 п'є віски з содою й не
 іншого виходу, як знов
 енергічних агентів, щоб
 Штофера.

Узавтра з'явилися сенсаційні звістки:

„Важливо для самогубців. Останні численні вбивства, що трапилися
 в Берліні діялися через проміння відомого винахідця Штофера. Талановита
 молода людина, що нею горда германська раса винайшов цікавий апарат,
 що через нього він може читати чужі думки. Таким чином усі вбивства,
 заподіяні над злочинцями, що намірювалися знищити геніального німця.

З авторитетних джерел повідомляють, що це нові каверзи Ко-
 мінтерну“.

Німеччина—республіка. У Німеччині президентував Еберт й голоду-
 вали сотні тисяч безробітних. Проміння Штофера—найлекша смерть. Са-
 могубства нараховувалися сотнями. Спритний репортьор Бірк нажив міль-
 йони, випустивши справочника „Де й коли можна бачити гера Штофера“.
 Містер Коппик натягнув перуку й не пробував більше знищити маленького
 винахідця.

V.

Карл був філософом. Коли мрієш про біляву Маргаріту, а вона обер-
 тається звичайною хльоркою, починаєш вірити в „Захід Європи“.

І він полюбив Освальда Шпенглера. Він відчув кільцевий рух історії.
 Нічого критикувати, коли є лише брудний розум. Сам Кант відмовився-б.
 Карл хоче вмерти. Тепер йому байдуже: чи Маркс перекинув Гегеля до
 гори ногами, чи Гегель поставив Маркса на ноги. Карлові все байдуже.
 Карл хоче вмерти.

VI.

Я п'ятого відніс Карлові рожевий конверт з марками. Він був суворий.
 Про Гегеля не захлипувався. Герман плакав на кушетці скаржучися, що
 неможливо вийти на вулицю—зараз навкуги—трупі; Карл не вгамовував
 Германа. Він підійшов до стола і, узявши непомітно револьвера, навів його
 на Германа. Чотирьохохий винаходець почав битися на кушетці, обливаю-
 чися кров'ю. А Карло, мов божевільний, кинувся до виходу.

В Германа не було в кешені апарата з фокусом.

VI

У сімнадцятому році я ділив, з салдатами, починаючи майстерні
 сукно на фабриках. З тої пори пишався в „защитному“ бекеші
 Мені хотілося в Росію, тому, що без революції задихаюся і я втік з воєн-
 ноплінними.

I. Кісельов.

Хінське мистецтво.

А маленький німець наміряється продати своє проміння американському конгресу. Голові Інтернаціоналу рецедивістів це дуже невігідно й потрібно відмовити Штофера. А це не вдається. Всі послані агенти чомусь убиті. Десять років каторги й багаторічна злочинська практика — ніщо перед такими утрудненнями. Як що-ж проміння опиниться в американській поліції — всім злочинцям каюк та Коппикова царювання приходить кінець... Штофери не повинно бути. Коппик хоче жити й Коппик буде царювати. Хай в Україні ще тисяча агентів, але Штофер не повинен існувати і невидиме проміння не повинно бути проданим Америці. Але як?

Коппик зняв Перуку, Коппик випадково п'є віски з содою й не знаходить іншого виходу, як знов послати енергичних агентів, щоб відшукати Штофера.

§ IV.

Берлін окрім фокстрота захоплювався ще загадковими вбивствами. Що-днини в різних кінцях міста знаходять трупи без ознак насильної смерті. Газети випускали кожної днини екстренні сповіщення й обвинувачували поліцію в несправстві. Міністр внутрішніх справ подався до демісії. Замісника не знайшли. Трупів прибувало. Міністер Коппик не шкодував людей. Агенти вмирили, не знаючи від чого. Умирили швидко, наче останній круг у фокстроті.

Усі знали, що Герман Штофер найшов невидиме проміння, але хто не знав, що в Германа є прибор, фокусом якого розгадував усі думки... Герман і Карл йшли на лекції по філософії. Герман розповідав про свій останній винахід.

— А спосібна штука мій апарат. Ти-ж не знаєш, що всі мислення за останні часи заподіяні моїм апаратом. І вмирають люди в той самий момент, коли торкається курка, або замірюються силою. Фокус апарату — дуже проста штука.

— Але, в такому разі можуть вмерти всі, хто цього хоче, треба тільки приготуватися до нападу на тебе?

— О, так.

— Цікаво...

Можна запобігти чуми. Можна втікати від бедуїна в Сахарі, але дуже тяжко прослідкувати модним пальтом з записною книжкою в руках.

У сімнадцятому році я ділив, з салдатами, починаючи майстерні суку на фабриках. З тої пори пишався я в „защитному“ бекеші Мені хотілося в Росію, тому, що без революції задихаюсь і я втік з воєнноплінними.

І. Кісельов.

Хінське мистецтво.

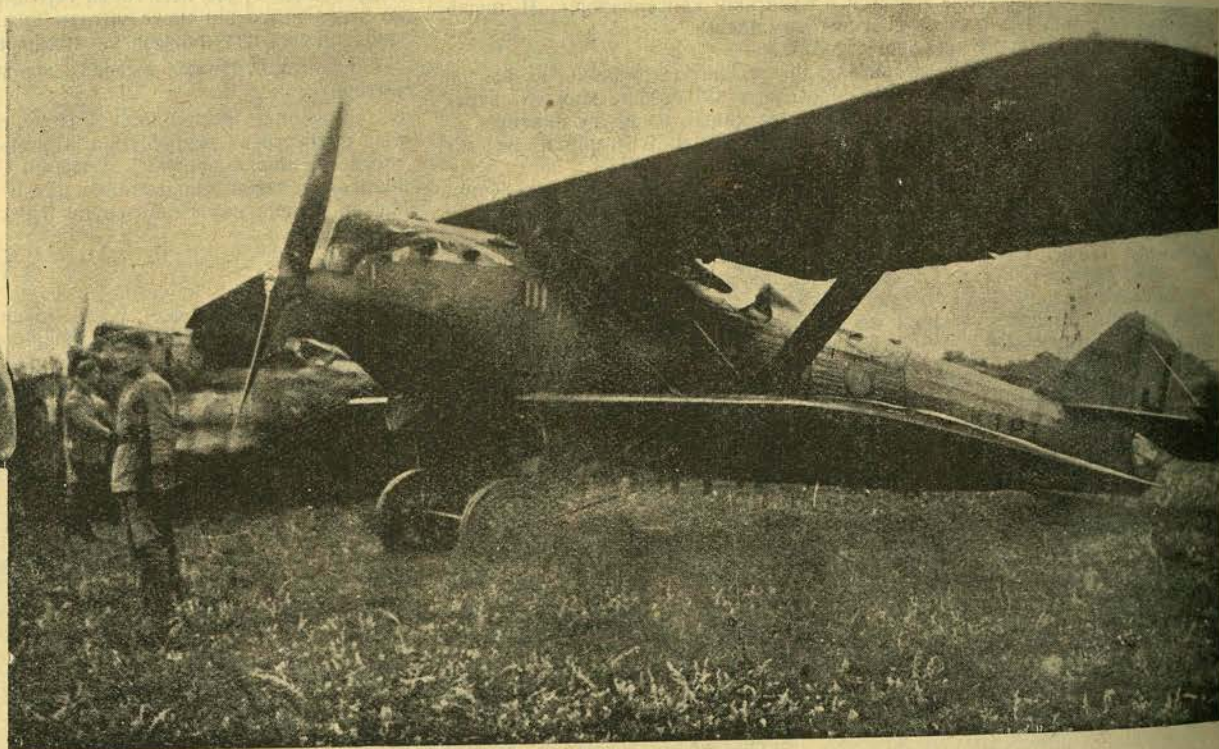
„У лихваря“—скульпт. Г. Гохекорне. Гонконг.

ЯПОНСЬКІ ЛІТУНИ В ХАРКОВІ.

Секретар японського посольства
в СРСР гр. Сасакі.

Японські аероплани, збудовані газетою „Тонію-Осана-Асахі“ після посадки на Харківському аеродромі.

Інспектор цивільної авіації департаменту повітроплавства японського міністерства шляхів сполучення—гр. Мікі Моріхіко.

Японські літуни разом із механіками на Харківському аеродромі після посадки. З літунами—Командвійськ України та Криму т. Єгоров. На передньому плані дівчинка-піонерка, що вітала літунів.

Кореспондент газети „Токіо-Осака-Асахі“—гр. Сантіті Хато, що разом з гр. Моріхіко—прибув до Харкова для участі в прийомі японських літунів.

До Харкова, після Москви, прибула японська повітряна експедиція з двох аеропланів, збудованих газетою „Токіо-Осака-Асахі“, що має біля 1.600 тис. примірників тиражу.

В складі експедиції два літуни—Абе та Ковачі, а також кореспондент газети „Асахі“ Сантіті Хато, а також інспектор цивільної авіації департаменту повітроплавства японського міністерства сполучення, Мікі Моріхіко. Крім того, для участі в прийомі японських гостей, прибув з Москви секретар японського посольства в СРСР г. Сасагі.

Японським гостям було влаштовано в Харкові урочисту зустріч на аеродромі, а також бенкет в Наркомзаксправі. Крім того, харків-

ська організація Аерохему, урочисто шанувала їх в своєму Центральному аероклубі ім. Ілліча, де гостям було піднесено значки почесних членів Аерохему та книжки почесних членів харківського Аероклубу.

Японські гості відбули з Харкова цілком задоволені щирим та радісним прийомом їх тут. Вони прохали передати населенню України, що тої щирої і певної дружби до них—як представників японського народу, що була виявлена з боку населення Радсоюзу, вони ніколи не забудуть.

Переліт Токіо—Радсоюз безумовно зміцнить радянсько-японську дружбу і ще більше налагодить взаємні стосунки цих двох країн.

ВІДРОДЖЕННЯ ЗАВОДУ

Сім довгопузих котлів розпласталися на підмурках. Робітники старанно обмуровують, чистять білуватий леп, що товстою шкірою облип... Перевіряють, чистять машини з твердою думкою довести виробництво до 100%.

* * *

Димить цегельня — в печі гашить жар.

Сивий дід ходить навколо цегельні та лапає горячу піч.

Заводська труба позирає на бурякові плантації...

СКОРО осінь...

у полі буйно розкинулись соковиті гички цукрового буряка.

Заводська труба позадно позирає на бурякові плантації, наче голодний на кусок їжі.

Вози за возами кришталевого цукрового буряка скоро...

Заводська труба позирає на
бурякові плантації...

СКОРО осінь...

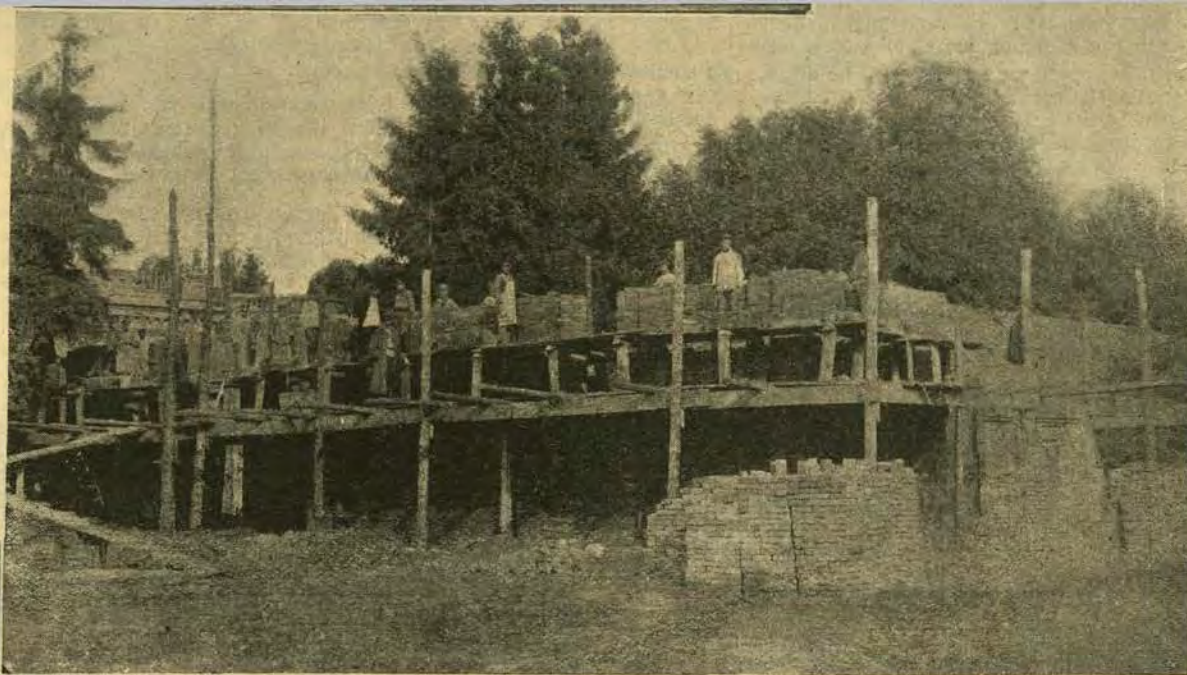
У полі буйно розки-
нулись соковиті гички цукро-
вого буряка.

Заводська труба пожадно
зазирає на бурякові планта-
ції, наче голодний на кусок
хліба.

Вози за возами кришта-
левого цукрового буряка скоро
припруть в заводську пашу.

Але завод ще хворий в
середині, треба підлікувати.

Ото-ж і взялися за ремонт.

Робітники цукроварні будують
„Дім Освіти“.

За цегельнею гори червоної,
обпаленої цегли.

Робітники цукроварні будують
„Дім Освіти“, радісно слідкують
за ростом будівлі.

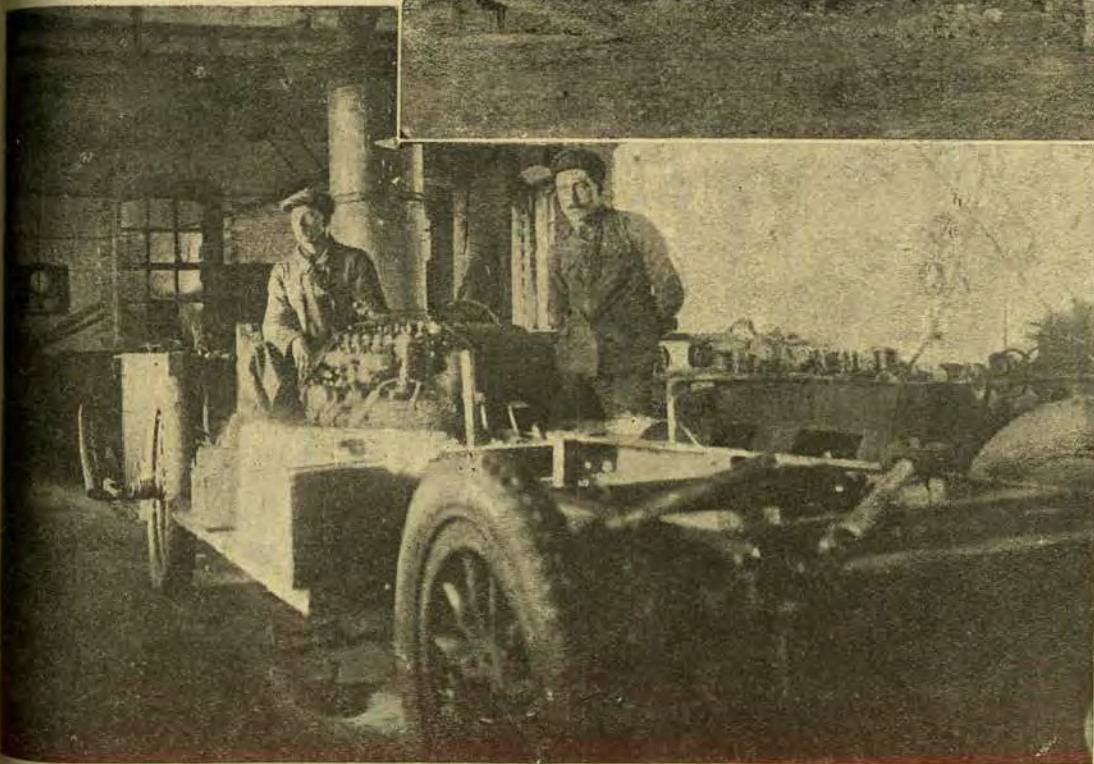
Будівничі жваво складають
цеглу, а в мріях—клуб, театр,
читальня—буде де спочити, найти
розумну розвагу довгого зимового
вечора.

Скоро осінь...

Загуркотить завод...

Робкор Ів. Горовий.

Бобровицька цукроварня, на Чер-
нигівщині.

Робітники старанно перевіряють, чистять машини...

БОРОТЬБА ВЕЛЕТНІВ

* * *

Довгий—довгий паркан, що огороджує широченний двір, де сила будівель—ательє, лабораторії, майстерні, контори, ново-споруджувані хисткі будинки, ліси, грубі декорації—величезними літерами на ньому заголовок: „Фабрика Фото-Кіно-Управління Укр.“.

Розташована фабрика майже над самим берегом Чорного моря, і ховаючи задовже-лезним парканом свою таємницю, творить екранне життя. Казки і бувальщина, горе і радість. Боротьба й будівництво, падіння, літання—все, все, що життя дає сьогодні, що воно давало вчора.

Це сюди, до Ялти, на фабрику ВУФК'у, потрапляють твори авторів-сценаристів. Це тут бездушні аркуші паперу, вкриті характерними знаками немолодої дами „Ундервуд“, що все переживує, набувають життєвих рис. Це тут досвідчені руки режисерів, операторів, бутафорів та інших майстрів з пустих синеньких і до такої міри схожих один на одного рядків творять прибавні картини, творять міста, відновлюють минулі дні, розбарвлюють життя ефектами.

Властиво кажучи, нічого загадкового тут нема. В ательє стоять холодні, осліплі „юпітери“, сиротою притулилися до стін тонкі листи фанери, розписані, розмальовані клинцями. На складі рівними щільними рядами складені лежать роздвіжні рями, у бутафорській на полицях—барельєфи, колони, перевернутий валється величезний небожитель не то Зевс, не то Аполон, на дворі—купи декорацій, що вже відслужили. Це „кладовище“.

зові“ статуї—все це було вже в тисячах сеансів і зійшло з кону, тепер же доживає свій вік то під жарким кримським сонцем, то під осіннім холодним дощем.

І звичайно, яка вже там загадковість! Тихо, непорушно, нудно. І ніде не видно чарівної палички. А отже попаде режисерові сценарій, розмалює його він своїм олівцем, понаставляє в ньому знаків, пошматує його лініями, хрестиками, кружечками, цифрами—прийде з акторами до ательє—і чарівна паличка чудеса творить.

Засвічуються „юпітери“, розмальовані листи фанери вже не сиротою туляться до стін, а велично підносяться над майданами, даючи картини палаців, банківських будинків, фабрик, парламентів. Картонні барельєфи набирають вигляду масивного, рельєфно-чіткого різьярства, колони, що їх легко підняти однією рукою, серйозно, по справжньому підпирають балкони і навіть поверхи.

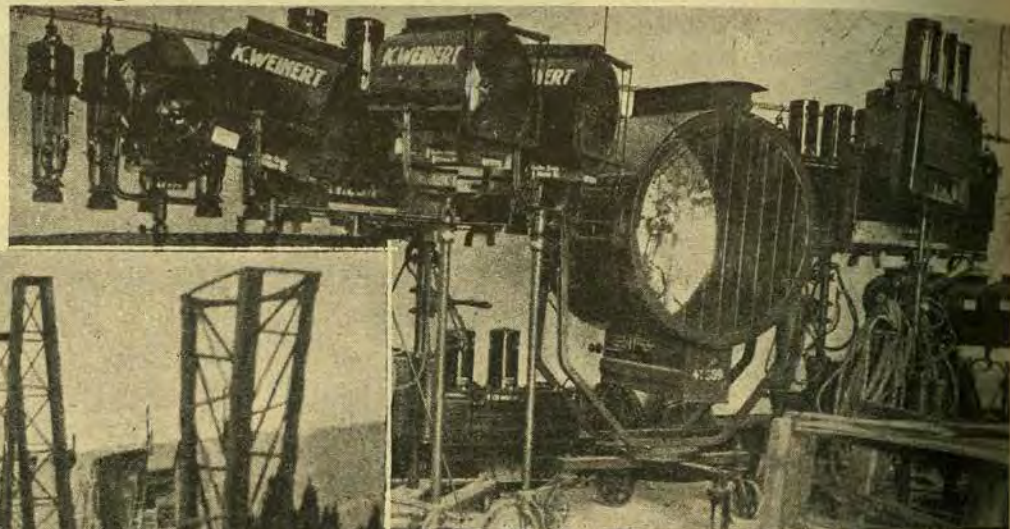
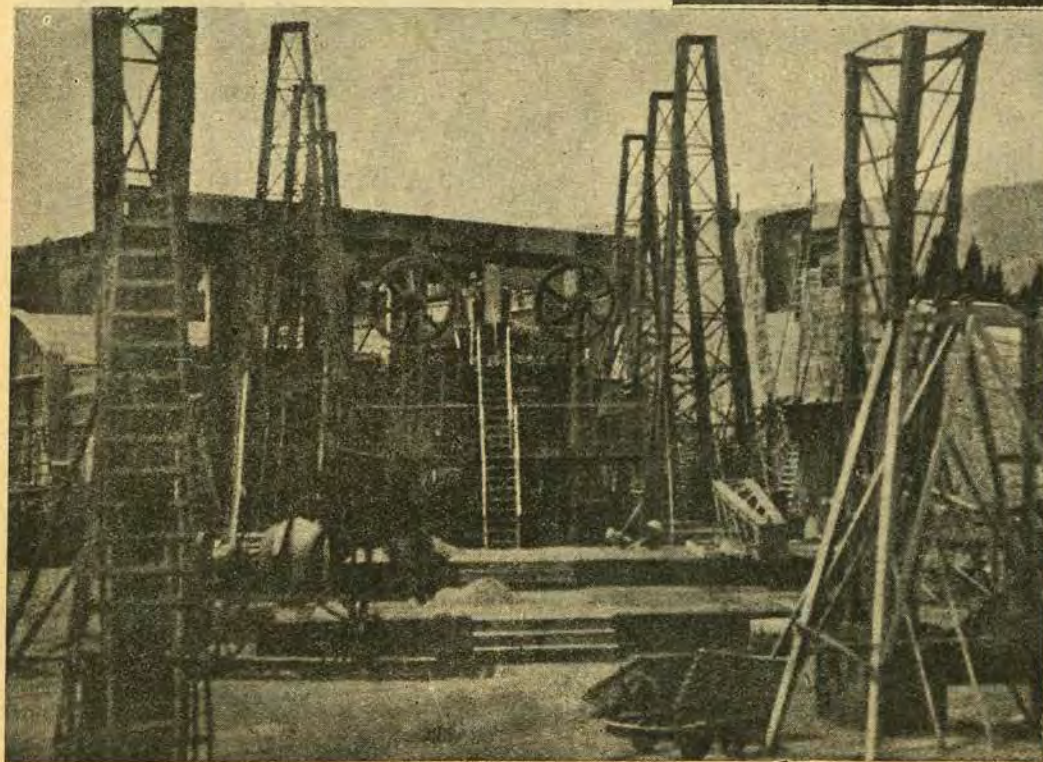
досить парковий сьвіт і змайяць, творить екстремне життя: газки і бувальщина, горе і радість. Боротьба й будівництво, падіння, літання—все, все, що життя дає сьогодні, що воно давало вчора.

Це сюди, до Ялти, на фабрику ВУФК'у, потрапляють твори авторів-сценаристів. Це тут бездушні аркуші паперу, вкриті характерними знаками немолодої дами „Ундервуд“, що все переживає, набувають життєвих рис. Це тут досвідчені руки режисерів, операторів, бутафорів та інших майстрів з пустих синеньких і до такої міри схожих один на одного рядків творять прибавні картини, творять міста, відновлюють минулі дні, розбарвлюють життя ефектами.

Властиво кажучи, нічого загадкового тут нема. В ательє стоять холодні, осліплі „юпитери“, сиротою притулилися до стін тонкі листи фанери, розписані, розмальовані клинцями. На складі рівними щільними рядами складені лежать роздвижні рями, у бутафорській на полицях—барельєфи, колони, перевернутий валяється величезний небожитель не то Зевс, не то Аполон, на дворі—купи декорацій, що вже відслужили. Це „кладовище“.

Картоні колони, дерев'яні скелі, фанерний трон царів єгипетських папірчані гобелени, „золоті“, „брон-

У заголовковій—Грот зроблений з фанери та картону; внизу—будування величезної фабрики; праворуч армія прожекторів та кладовище декорацій.

Картонні гори твердіють, стають кам'яними грудми скель... Кіно— це й довірливе.—Роблену природу, приймаючи за справжню, воно все-ж має своєї чарівної палички, творить чудеса. Екранові воно надає справжнього, невідомого, величезного, дійсно гарного і життєвого характеру.

Там за довгою огорожею фабрики ВУФКУ кипить робота, там думки стають реальними, там фантазія здійснюється, життя стає казковим, там стає життєвою Ціла армія робітників обслуговує це своєрідне і важке життя на екрані. Тут великий хист людини увесь час змагається з природою. Суперечка йде довга, уперта і не без успішних наслідків. Буває так, що армія прожекторів, юпітерів світить яскравіше сонця. Так, що картон відтворює минулі дні, відбудовує колишні пропащі і навіть держави.

Остання велика постановка ВУФКУ „Боротьба велетнів“ мабуть чи не є символом боротьби людського генія з незламною природою, що все-ж підлягає копіюванню.

* * *

Держкіно-фабрика ВУФКУ в Ялті ставить новий великий фільм „Боротьба велетнів“.

Фільм цей малює боротьбу Західного робітництва проти визиску капіталізму. В одній з країн заходу, в великому центрі ткальної промисловости, на фабриці Рингдале встановлено нову машину, що дає збільшення продуктивності праці на 25 відс., і тому власники фабрики мають змогу скоротити кількість робітників на 25 відс.

На цьому тлі розгортається дія: починається скажена конкуренція поміж фабрикою Рингдале й іншими фабриками, що не мають ще такої машини. Інженер Робек викрадає креслення машини й на підставі їх, конструює нову машину, що дає збільшення продуктивности праці на 50 відс.

Цей новий могутній трест на чолі з фабрикатом Дюком захоплює в свої руки всю ткальну промисловість країни. Риндаль примушений також вступити до цього тресту.

Поруч з цим, встановлення нових машин викликає величезне безробіття серед робітництва. На фабриці Риндаль робітники на чолі з робітницею Майкою роблять спробу зруйнувати машину, але інженери знову налагоджують, а всіх, на кого мається підозріння, з фабрики звільнюють. Скорочують також і робітницю Майку Кок, до якої залицявся Робек Кібес, але яка з огидою ставилась до цього залицяння.

Майка знаходить роботу на фабриці Дюка, а Майка з своєю старою дружиною опинилися безробітною. Майстер Кібес продовжує залицятися до Робек, і, zostавшись з нею віч-на-віч, гвалтує. Майка завагітніла. Вона хоче вийти заміж, але не може знайти жибракувати.

Безробіття серед робітництва все збільшується. Парламент ухвалює закон, який ще згіршують стан робітництва і ось вибухає повстання. Як об'єднаний авангард цього повстання. Робітники озброюються. Починаються бої з полісменами й військом. Місто палає. На барикадах гинуть один за одним робітники революції. Майка в лавах бойців: вона подає їм патрони. Барикада була Майка, оточує військо. Але раптом ударом з тилу робітники під керівництвом своїм Якобом звільняють барикади. Майку поранено і вона гине в руках Якоба.

На протязі трьох днів Одеса гула від вибухів фугасів, бомб, стрілянини а вночі десятки прожекторів освітлювали сцени боїв на барикадах, корпуса заводів, чорні безодні порту. Фільм гадають кінчити в останніх числах вересня, потім кілька тижнів триватиме робота над фільмом в лабораторії, а тоді радянський екран збагатиться ще одним видописком, яке, гадаємо, буде напевне не гіршим технічним виробом західної буржуазії, а можливо, й далеко кращим.

Червона кіно-промисловість зростає й міцніє. Нам не так уже й багато лишилося йти, щоб дійти до того щабля, на якому стоїть буржуазна кіно-техніка.

В.

Зверху вниз.

Майка; Дюк; робітничий посьолок, (зроблено на фабриці Вуфку); ванна Дюка; ліворуч— Майка слухає відповідь: ... у нас родять лише заміжні, дівчат приймає товариство допомоги..."

Якоб роблять спробу зруйнувати машину, але інженери знову машину налагоджують, а всіх, на кого мається підозріння, з фабрики звільнюють. Скорочують також і робітницю Майку Корк, до якої залицявся майстер Кібес, але яка з огидою ставилась до цього залицяння.

Якоб знаходить роботу на фабриці Дюка, а Майка з своєю старою матір'ю опинилися безробітною. Майстер Кібес продовжує залицятися до Майки, і, zostавшись з нею віч-на-віч, гвалтує. Майка завагітніла. Вона змушена жebraкувати.

Безробіття серед робітництва все збільшується. Парламент ухвалює закони, які ще згіршують стан робітництва і ось вибухає повстання. Якоб стає в авангарді цього повстання. Робітники озброюються. Починаються бої з полісменами й військом. Місто палає. На барикадах гинуть один за одним бойці революції. Майка в лавах бойців: вона подає їм патрони. Барикади де була Майка, оточує військо. Але раптом ударом з тилу робітники проводарем своїм Якобом звільняють барикади. Майку поранено і вона гине на руках Якоба.

Ось це коротенький переказ змісту фільму. Не можна у кількох словах переказати всього, що змальовано в фільмі. Велична епопея боротьби робітництва на заході—ось тема такого фільму та індивідуальна фабула, що на цьому тлі розгортається, лише засіб ще яскравіше виявити й змалювати таку епопею.

Ставить фільм молодий режисер Турін. Запрошено німецького маляра Карфенберга, що працював раніш у німецьких кіно—підприємствах і ставив разом з режисером Джре-Май фільм „Індійську гробницю“ та „Дочку праона“.

Біля Ялти, спеціально для цієї постановки збудовано величезні будинки фабрики та фабрики.

В Одесі не що-давно лише закінчилися грандіозні батальні сйомки до збудовано барикади в звязку з цим по тих вулицях спинився трамвайний та пішохідний рух. Закінчилися також сйомки заводів, робітничих будинок, залізниці, вулиць. У сйомках брали участь аероплани, панцирки, кіннота. Всього у сйомках брало участь біля 3.500 людей, головним чином—комсомольців, робітників і червоноармійців.

лено на фабриці Вуфку);
ванна Дюка; ліворуч—
Майка слухає відповідь:
... у нас родять лише
заміжні, дівчат приймає
товариство допомоги...“

НА КАСПІЙСЬКИХ БЕРЕГАХ

(Подорожні враження)

Місто таке розкидане. Це Баку. Ранком можна побачити сотні робітників, що йдуть на працю. Де-хто живе на заводі, а останні за три верстви пішки йдуть, бо до заводів, ще тільки почали проводити трамвайні лінії.

На металзаводі Азнафти імені лейтенанта Шмідта невпинно вироблюють для промислів станки глибоких насосів, качалки, групові станки й інш.

Як відомо нафту зрідка можна черпати й з озер.

Але найчастіше нафту добувають з-під землі, де вона лежить на певній глибині.

Инколи, аби досягти нафтоносних джерел треба свердлити вглиб землі біля верстви.

На ці роботи, що можуть тягтися інколи більше року, потрібно багато приладдів, машин, також і тоді, коли нафта вже перестає бити й коли її доводиться добувати іншими технічними способами...

Метал-завод Азнафти й вироблює різні технічні приладдя необхідні для добування нафти.

В заводі недавно збудовано Мартеновські печі, модельню, цех сортового заліза й інш. Чим далі, тим

Поставлено за мету в найближчі роки збудувати до 1000 квартир.

На заводі мається невеличкий клуб. Працюють гуртки: драматичний, хоровий і азійський симфонічний оркестр.

На заводі робітники різних національностей. Багато туг старих робітників, але їм на зміну йдуть молоді фабзавучники.

Росте й зміцнюється виробництво, перебувають місто, що весь час дихає курявою.

Будуються велетенські димарі. Гранітне місто прудко переливатиме чорну кров по своїх артеріях.

Промисли

Як до Чорноморських, так і до Каспійських берегів прибувають міжнародні пароплави, щоб напитись нафти, з глибоких і кипучих колодязів нашої країни.

Як відомо наша нафта— центр її Кавказ,— займає визначне місце на світовому, нафтовому ринкові, не дарма на ню було стільки хижачьких зазіхань імперіялістичних держав.

Не доводиться говорити про віличезне, економічне значіння нафти для країни, для розвитку її господар-

Метал-завод Азнафти й вироблює різні технічні приладдя необхідні для добування нафти.

В заводі недавно збудовано Мартеновські печі, модельню, цех сортового заліза й инш. Чим далі, тим більше розвиваються й поширюються цехи.

Переведено електрифікацію заводу на 100%.

Поліпшується робітниче життя. Будуються робітничі посьолки і вже закінчено й заселено 64 квартири.

На заводі імени Шмідта будується нова труба.

тори—все це вимагає як не самої нафти то виробленого з неї бензину, мазуту, то-що..

Радянський Союз, після Америки, займає третє місце по добуванні нафти. Зручний для сполучення морський шлях, близькість сходу, велечезний внутрішній ринок, близькість європейських ринків,—все це надає великих переспектив у розвиткові нашої нафтової промисловости.

Нафтові водограї невпинно виливають мільйони пудів нафти.

Будують нові вишки, поширюються промисли.

Що дня кричать паротяги—везуть на роботу робітників...

Для робітників Азнафта придбала найкращі санаторії.

Діти робітників теж забезпечуються державою і виховуються на державні кошти.

Нафтові промисли дали державі за 1924 рік до 12 мільйонів карб. прибутку, в 25 р. до 16 мільйонів. З цих грошей іде 10% на поліпшення стану робітників та службовців.

Ремонт нафтової вишки в Сураханях.

центр її Кавказ,— займає визначне місце на світовому нафтовому ринкові, не дарма на ню було стільки хижацьких зазіхань імперіялістичних держав.

Не доводиться говорити про віличезне, економічне значіння нафти для країни, для розвитку її господарства...

Значіння це чим дальше, тим більше зростає...

Авіація, морська флота, заводи, окремі двигуни, трак-

Останні гроші йдуть на по-
рення виробництва.

В той час, коли старий
тепловод од Баку до Ба-
на пропускає за рік всього
3—4 мільйонів пудів нафти,
цей новий тепловод, **що вже
почали проводити**, мусить пере-
кати сотні мільйонів пудів.

Значіння цього нафтопро-
воду величезне.

Після того, коли нафта пе-
тає бити із свердловини, її
визначають з-під землі особ-
ливими приладдями - жолобками
(циліндр з клапаном), до яких
кріпляють довгий канат.

Коли - ж цей спосіб через
будь-яку причину не вдається,
нафту добувають з дже-
спеціально пристосованими для цього нагнітними попами.

але добута нафта зразу - ж не годиться для технічного
використання, її також не можна використати для дальньої
перевезення. Вона мусить певний час відстоятися в окремих
танках.

коли вже вона відстоїться тоді її тру-
ють (нафто-проводах), що тягнуться ин-
ше за сотні верстов перепускають на
перегонні заводи. Перегонні - ж заводи
випускають з нафти різні цінні продукти
не тільки для промисловости, як змазочні
продукти - що...

Печі для опалення вапна в робітничому посолькові „Романин“.

центром у світовому масштабі.

Радянська нафтова промисловість на порозі небувалого
розквіту.

Баку.

Гр. Плискунівський.

Коли вже вона відстоїться тоді її тру-
х (нафто-проводах), що тягнуться ин-
ли за сотні верстов перепускають на
регонні заводи. Перегонні - ж заводи
роблюють з нафти різні цінні продукти
обхідні для промисловости, як змазочні
сла то - що...

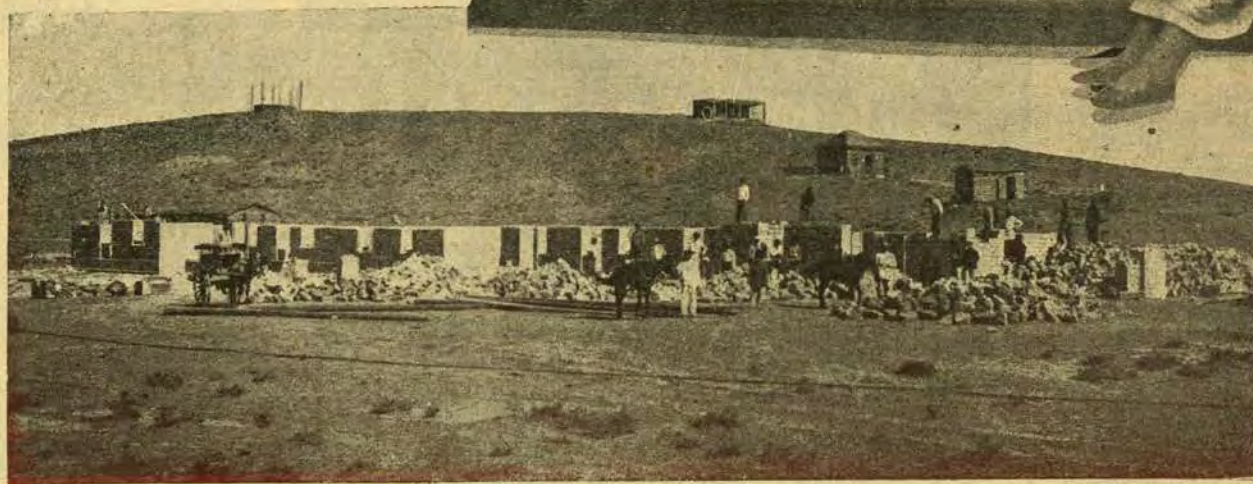
Продуктів цих з нафти можна добути
тні.

Таким чином, новий нафтопровід від
ку до Батума з великою пропускною
можливістю є величезним досягненням в
раві розвитку нафтової промисловости.

Одночасно з цим ведеться широка
ектрифікація нафтових районів.

Це дає можливість поширити вироб-
тво на нафтових підприємствах, це
економію засобів виробництва — при
меншій затраті технічних засобів отри-
ти більшу продукцію.

І коли до не-
ерпаних наф-
них залежів
ступимо з
осконаленою
тнікою, нафта
а поллеться
роким пото-
стане небез-
ним конку-
том на міжна-
ньому ринку,
о й першим
мисловим

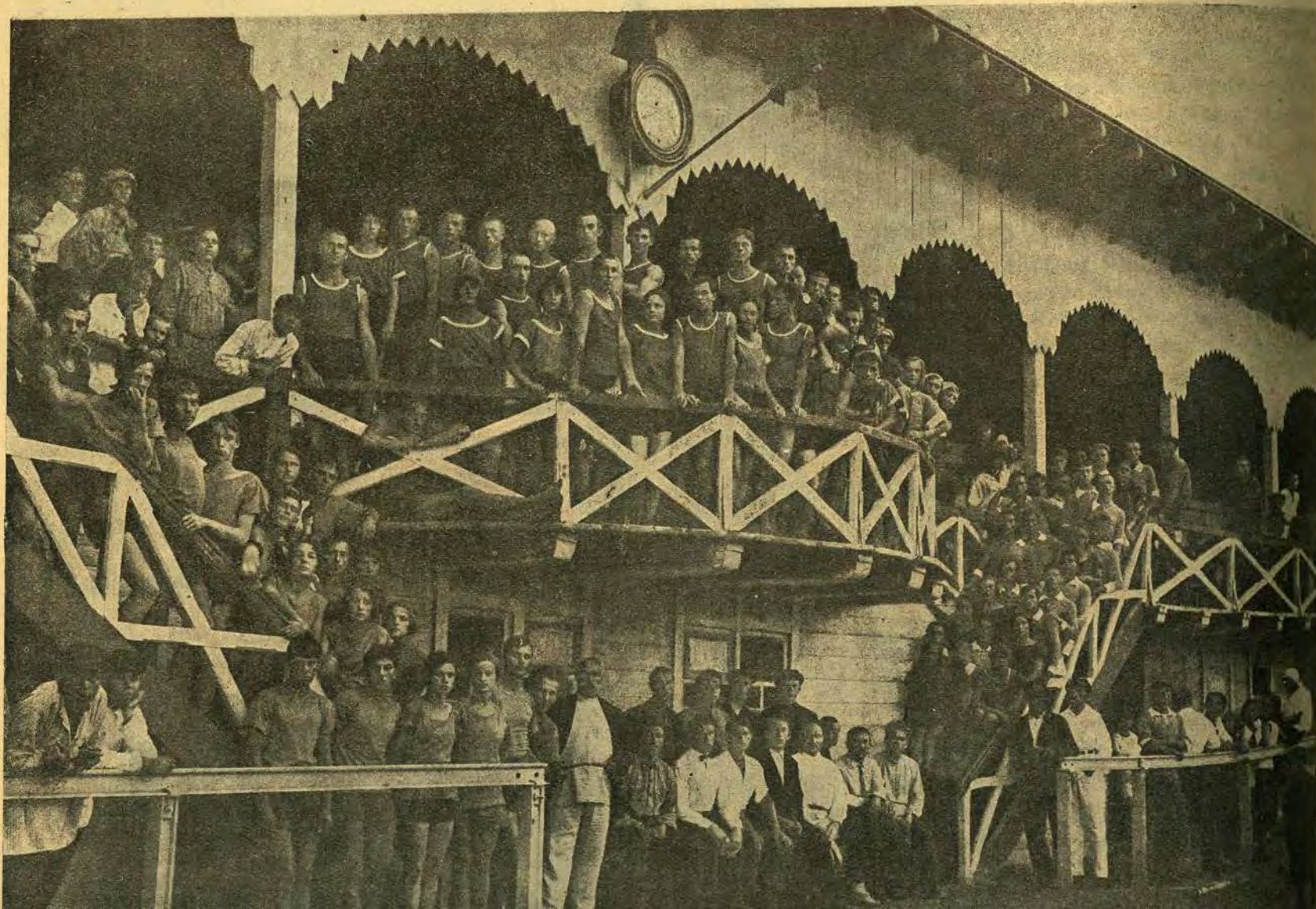

Санаторія
Азнафти
в Марда-
ханах

Робітничий песьолок в Сураxанах.

ФІЗКУЛЬТУРА Й СПОРТ

Фізкульт. — Залізничники перед змаганнями.

Змагання фізкультурників - залізничників у Харкові.

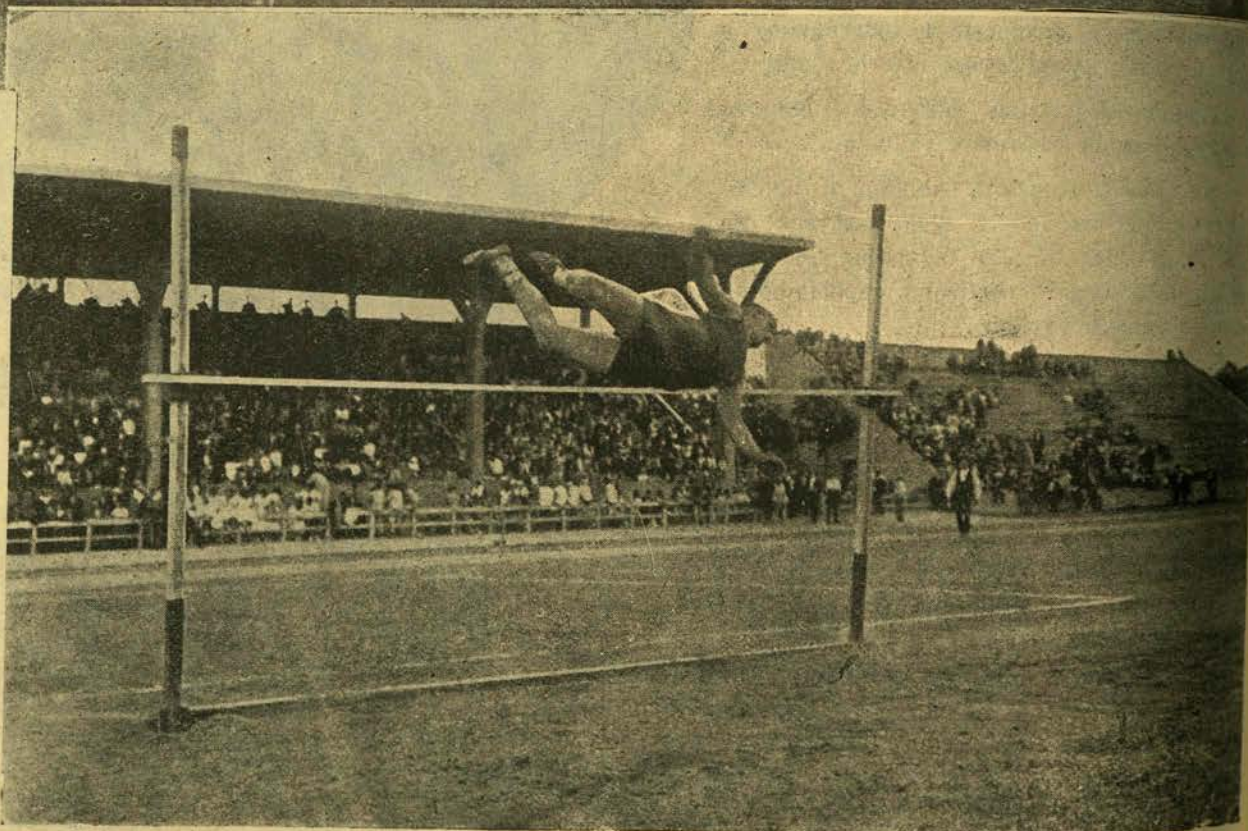
У серпні місяці на Харківському спорт майдані Червоної Залізничник відбулись українсько-білоруські змагання фізкультурників.

В змаганнях брали участь спортивні чоловічі й жіночі команди залізниць: Південної, Донецької, Південно-західньої і Західньої (Білоруської).

Залізничники виявили за весь час змагання велику тренівку й доказали, що вони є серйозними конкурентами українських фізкультурників за першенство.

Особливо треба підкреслити добру тренівку жіночої команди Південної залізниці, що була ввесь час сильним ворогом у всіх родах спорту.

Переможцями по всіх родах спорту вийшла спорткоманда Південної залізниці, що одержала всього лише $8\frac{1}{2}$ очок. На другому місці стоїть команда Донецької залізниці.

Спортивне родинне свято в Парижі

Всеукраїнський Кооперативний Банк „УКРАЇНБАНК“

ФІНАНСОВИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ
КООПЕРАЦІЇ.

Пайовий капітал—3.000.000 (опла-
чений повністю).

Баланс на 1-е вересня 1925 року—
32.000.000 крб.

ПРАВЛІННЯ й ЦЕНТРАЛЬНА КОН-
ТОРА в Харкові, майдан Теве-
лева, ч. 2.

ФІЛІЇ й АГЕНТСТВА по всіх містах
України і в Москві.

ЗАКОРДОННІ ЗАСТУПНИЦТВА в
Лондоні та Берліні.

УКРАЇНБАНК

ПРОВАДИТЬ

всі банківські операції. Всякого роду товаро-комісійні операції по дорученню своїх клієнтів—пайщиків Банку.

ПРИЙМАЄ

заготовлений кооперативними організаціями зернохліб та зернопродукти для комісійної реалізації на внутрішніх та зовнішніх ринках.

ВИДАЄ ПОЗИКИ

під здані для реалізації продукти.

ПРИЙМАЄ КОМІСІЙНІ ДОРУЧЕННЯ

на постачання хліба для кооперативних організацій.

ПРОВАДИТЬ

дискон дублікатів і видає позики під крам.

ПРИЙМАЄ

перекази та інші доручення на всі міста України, СРСР і за кордон.

НАЙБЛИЖЧІ ВИПУСКИ КІНО-ФІЛЬМІВ ВЛАСНОЇ ПРОДУКЦІЇ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ФОТО-КІНО УПРАВЛІННЯ „ВУФКУ“.

1-ої Держкіно-фабрики ВУФКУ (Одеса).

1) „Тарас Шевченко“.

Сценарій Панченко.

Постанов. І. Чардинін.

Оператор Зазелев.

Художник Суворов.

2) „В пазурях Радянсь-
ької Влади“.

Сценарій Софієвої.

Режисер Сазонов.

Оператор Дробин.

Художник Балюзек.

3) „П. К. П.“

Сценарій Ліфшиця та
Стабового

Постан. Акс. Лундін.

Оператор Вериго-
Доровський.

Художник Зарицький
і Худяков.

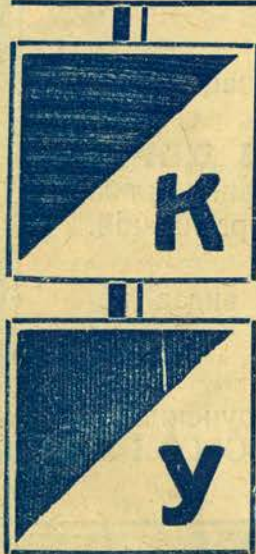

ВУФКУ

ВУФКУ

2-ої Держкіно-фабрики ВУФКУ

(Ялта).

1) „Боротьба гігантів“.

2) „Трипільська трагедія“.

Сценарій Лазуріна.
Постановщик Турін.
Оператор Форест'є.
Архітектор Шафенберг.
Освітлювальник Лінден.

Сценарій Епіка.
Постановщик Анощенко.
Оператор Лемке.

Центральная Научная
учебная библиотека